

Istraživanje percepcije posjetitelja nacionalnih parkova o turističkoj ponudi mikroregije

Krištić, Mihaela

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:652335>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-03**



Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

EKONOMSKI FAKULTET

**Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij „Poslovne ekonomije“, smjer
„Turizam“**

DIPLOMSKI RAD

**ISTRAŽIVANJE PERCEPCIJE POSJETITELJA
NACIONALNIH PARKOVA O TURISTIČKOJ PONUDI
MIKROREGIJE: ANALIZA SLUČAJA NP PLITVIČKA
JEZERA**

Mihaela Krištić

Zagreb, rujan 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

EKONOMSKI FAKULTET

**Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij „Poslovne ekonomije“, smjer
„Turizam“**

DIPLOMSKI RAD

**ISTRAŽIVANJE PERCEPCIJE POSJETITELJA
NACIONALNIH PARKOVA O TURISTIČKOJ PONUDI
MIKROREGIJE: ANALIZA SLUČAJA NP PLITVIČKA
JEZERA**

MASTER THESIS

**NATIONAL PARKS VISITOR SURVEY ON THE
PERCEPTION OF MICROREGIONAL TOURIST OFFER:
THE CASE OF PLITVICE LAKES NATIONAL PARK**

Studentica: Mihaela Krištić

JMBAG: 0067554642

Kolegij: Ekonomika turizma

Mentor: Prof. dr. sc. Oliver Kesar

Zagreb, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno prepisan iz necitiranog rada te da niti jedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da niti jedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Potpis studentice: _____

U Zagrebu, 2.9.2021.

Sažetak i ključne riječi

Nacionalni park Plitvička jezera je najstariji i najposjećeniji nacionalni park u Republici Hrvatskoj kojeg posjećuju turisti iz cijeloga svijeta. Zadnjih nekoliko godina postoji velik problem prenapučenosti i velike koncentracije posjetitelja u sezoni. Većina posjetitelja NP Plitvička jezera dolazi u to područje Hrvatske samo radi Parka te iz tog razloga je duljina boravka posjetitelja izrazito kratka. Budući da se radi o osjetljivom prirodnom resursu, koncentracija turista u periodu od lipnja do rujna izrazito šteti prirodi. Međutim, osim Parka ovo područje Hrvatske nudi mnogo više te postoji veliki broj područja i aktivnosti s kojima turisti samog parka nisu upoznati ili o kojima znaju vrlo malo. Shodno tome u teorijskom dijelu se obrađuju opće informacije i način upravljanja NP Plitvička jezera te turistička ponuda mikroregije Parka.

Za istraživanje percepcije posjetitelja koristilo se primarno anketno istraživanje kako bi se saznalo s kojim atrakcijama su turisti upoznati i potencijalno saznati kakav je njihov stav prema turističkoj ponudi mikroregije. Istraživanje je provedeno na području samog Parka (unutar Parka ili na ulazu) te također u smještajnim objektima u kojima borave turisti putem fizičkog i online anketnog upitnika.

Primarno istraživanje je pokazalo kako turisti u velikoj mjeri nisu upoznati s turističkim atrakcijama i aktivnostima koje nudi mikroregija Parka. Promotivne aktivnosti bi trebalo unaprijediti kako bi se turiste informiralo o turističkoj ponudi te tako ih potaknulo na obilazak ostalih turističkih atrakcija i produljenje boravka na ovom području Hrvatske.

Ključne riječi: mikroregija, Nacionalni park Plitvička jezera, turistička ponuda, turističke atrakcije, percepcija posjetitelja

Summary

Plitvice Lakes National Park is Croatian oldest and most visited national park, visited by tourists from all over the world. In the last few years there has been a big problem of overcrowding and high concentration of visitors, especially during summer season. Most visitors come to this area of Croatia only to visit the Plitvice Lakes National Park, and because of that the length of stay is extremely short. As it is a sensitive natural resource, the concentration of tourist in the period from June to September is extremely harmful to nature. However, apart from Plitvice Lakes National Park, this area of Croatia offers much more and there are a large number of areas and activities that tourists of the park are not familiar with or about which they know very little. Accordingly, the theoretical part of this paper deals with general information and the management of the Plitvice Lakes National Park and with tourist offer of the Park's microregion.

Primary survey was used to investigate the perception of visitors in order to find out which attraction tourists are familiar with and potentially find out what their attitude is towards the tourist offer of the microregion. The research was conducted in the area of the Park itself, and also in accommodation facilities where tourists stay. The survey questionnaire was made in a standard physical form and in an online version.

Primary research has shown that tourists are largely unfamiliar with the tourist attractions and activities offered by the Park's microregion. Promotional activities should be improved in order to inform tourists about tourist offer and thus encourage them to visit other tourist attractions and extend their stay in this area of Croatia.

Key words: microregion, Plitvice Lakes National Park, tourist offer, tourist attractions, visitors' perception

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja	1
1.2. Ciljevi istraživanja, izvori podataka i korištene metode.....	1
1.3. Struktura rada	1
2. OPĆE I TURISTIČKE ZNAČAJKE NACIONALNOG PARKA PLITVIČKA JEZERA ...	3
2.1. Pojmovno određenje i pravni okvir upravljanja nacionalnim parkovima	4
2.2. Presjek dosadašnjeg razvoja turizma na području parka	5
2.3. Ustrojstvo i aktivnosti Javne ustanove	9
2.4. Obilježja turističke potražnje i motivacija za dolazak.....	10
2.5. Gospodarska i društvena povezanost parka s mikroregijom	13
3. TURISTIČKA PONUDA MIKROREGIJE NACIONALNOG PARKA PLITVIČKA JEZERA	15
3.1. Teorijsko određenje turističke mikroregije.....	15
3.2. Prostorni obuhvat promatrane mikroregije.....	15
3.3. Klimatske značajke i prometna povezanost mikroregije	16
3.4. Turistička atrakcijska osnova mikroregije i razvijenost specifičnih oblika turizma	18
3.4.1 Ekoturizam	19
3.4.2 Kulturni turizam	27
3.4.3. Manifestacijski turizam	30
3.4.4. Sportski turizam	34
3.4.5. Ostali atrakcijski elementi turističke ponude	38
3.5. Posjetiteljska infrastruktura mikroregije	39
3.6. Raspoloživost smještajnih i ostalih ugostiteljskih kapaciteta.....	40
3.7. Ustrojstvo i promocijske aktivnosti turističkih zajednica.....	41
4. REZULTATI I INTERPRETACIJA PRIMARNOG ISTRAŽIVANJA O PERCEPCIJI POSJETITELJA PROMATRANE MIKROREGIJE	46
4.1. Predmet i cilj istraživanja	46
4.2. Uzorak i metodologija istraživanja.....	46

4.3. Sociodemografska obilježja ispitanika	46
4.4. Upoznatost ispitanika s turističkom ponudom mikroregije	50
4.5. Zainteresiranost ispitanika za korištenjem turističke ponude mikroregije	54
4.6. Zadovoljstvo ispitanika korištenom turističkom ponudom mikroregije.....	56
4.7. Ograničenja istraživanja i preporuke za daljnja istraživanja	58
5. ZAKLJUČAK.....	59
LITERATURA	60
POPIS SLIKA.....	63
POPIS TABLICA	64
POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA	65
PRILOZI.....	66
ŽIVOTOPIS.....	71

1. UVOD

1.1. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja je informiranost posjetitelja nacionalnih parkova o turističkoj ponudi mikroregije na primjeru Nacionalnog parka Plitvička jezera u Hrvatskoj.

Nacionalni park Plitvička jezera najposjećeniji je nacionalni park u Hrvatskoj kojeg posjećuju turisti iz cijeloga svijeta. Zadnjih nekoliko godina (izuzev razdoblja COVID-19 pandemije) postoji veliki problem prenapučenosti i velike koncentracije posjetitelja u ljetnoj sezoni. Osim NP Plitvička jezera, ovo područje Hrvatske nudi mnogo više te postoji veliki broj područja, atrakcija i aktivnosti s kojima turisti samog parka nisu upoznati ili o kojima znaju vrlo malo.

1.2. Ciljevi istraživanja, izvori podataka i korištene metode

Cilj istraživanja je saznati u kojoj mjeri su turisti NP Plitvička jezera upoznati s bogatom turističkom ponudom mikroregije koja uključuje općine: Cetingrad, Rakovica, Josipdol, Plaški Saborsko, Tounj, Brinje, Perušić, Plitvička jezera i Vrhovine, te gradove: Ogulin, Slunj, Gospić i Otočac.

Za istraživanje percepcije posjetitelja prvenstveno se koristilo primarno anketno istraživanje kako bi se saznalo s kojim atrakcijama su turisti upoznati. Istraživanje je provedeno na području NP Plitvička jezera i u smještajnim objektima u okolici u kojima borave turisti.

Za teorijski dio ovog rada koristili su se sekundarni izvori, pretežno stručna literatura, zakoni, članci te internetski izvori. Statistički podaci obrađeni u ovom radu obuhvaćaju razdoblje od 2011. do 2020. godine.

1.3. Struktura rada

Struktura rada podijeljena je u pet tematskih poglavlja. U prvom poglavlju analiziraju se predmet, cilj i struktura rada te izvori podataka i korištene metode.

U drugom poglavlju navode se opće i turističke značajke Nacionalnog parka Plitvička jezera. Ovo poglavlje sadržava informacije o pojmovnom određenju i pravnom okviru upravljanja nacionalnim parkovima, presjeku dosadašnjeg razvoja turizma na području parka, ustrojstvu i

aktivnostima Javne ustanove, obilježjima turističke potražnje i motivaciji za dolazak te o gospodarskoj i društvenoj povezanosti parka s mikroregijom.

U trećem poglavlju definira se pojam i prostorni obuhvat mikroregije, klimatske značajke, prometna povezanost, posjetiteljska infrastruktura, raspoloživost smještajnih i ostalih ugostiteljskih kapaciteta, ustrojstvo i promocijske aktivnosti turističke zajednice te turistička atrakcijska osnova i razvijenost specifičnih oblika turizma mikroregije Nacionalnog parka Plitvička jezera.

Četvrto poglavlje sadrži rezultate i interpretaciju provedenog primarnog istraživanja o percepciji posjetitelja promatrane mikroregije.

Na kraju diplomskog rada, odnosno u petom poglavlju nalazi se zaključak u kojem su iznesena konačna razmatranja na temu.

2. OPĆE I TURISTIČKE ZNAČAJKE NACIONALNOG PARKA PLITVIČKA JEZERA

NP Plitvička jezera najstariji je nacionalni park u Hrvatskoj, koji je status nacionalnog parka dobilo 8. travnja 1949. godine. Svoj status nacionalnog parka dobile su na temelju specifične prirodne, znanstvene, kulturne, obrazovne, estetske i turističke vrijednosti. Površina NP Plitvička jezera je 29.630 ha (296 km²) i obuhvaća cijelo područje sliva Plitvička jezera. Vodene površine zauzimaju oko 1% od ukupne površine Parka. Ostatak Parka čine dominantno šumska područja (81%), travnjačke površine (oko 15%) te oko 3% antropogenim utjecajem značajnije izmijenjene površine (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.).

Park se nalazi između dva planinska masiva: Male Kapele i Ličke Plješevice u Lici, u središnjem dijelu Republike Hrvatske. Najniža točka Parka je rijeka Korana na 417 m nadmorske visine, a Seliški vrh, na 1.280 m, najviši je vrh Parka. Jezera se protežu od prvog jezera, Proščanskog jezera, na nadmorskoj visini od 639 m do početka rijeke Korane na nadmorskoj visini od 483 m, što čini visinsku razliku od 156 m između najviše i najniže točke jezera. Priroda je posložila 16 jezera u lanac kaskada u dužini od 5.640 m zračne linije (Vidaković, 2003.).

Jezera su podijeljena u dvije skupine: Gornja i Donja jezera, koja su međusobno povezana prekrasnim slapovima i sedrenim barijerama. Gornja jezera uključuju jezera: Proščansko, Ciginovac, Okrugljak, Batinovac, Veliko Jezero, Malo Jezero, Vir, Galovac, Gradinsko jezero, Burgeti, Milino jezero i Kozjak. Jezero Kozjak je najveće i najdublje jezero u Parku s površinom od 82 ha i dubinom od 47 m. Donja jezera uključuju jezera: Milanovac, Kaluđerovac, Gavanovac i Novakovića brod. Jezera vodom opskrbljuju Crna i Bijela rijeka sa svojim pritocima te manji potok Rječica sa svojim pritocima (Vidaković, 2003.).

Najveći slap u Parku je Veliki slap ili Slap Plitvice koji je visok 62 m te je najviši slap u Hrvatskoj. Nalazi se u sklopu Donjih jezera te se smatra najljepšim slapom u Parku. Ovaj slap je specifičan po tome što ne nastaje prelijevanjem vode iz jezera u jezero kao ostatak slapova u Parku, nego nastaje obrušavanjem potoka Plitvice. (NP Plitvička jezera, Wikipedia, 2021.)

Specifičnost NP Plitvička jezera su sedrene barijere. Proces osedranja kojim se formiraju sedrene barijere i stvaraju jezera, predstavlja dio jedinstvene univerzalne vrijednosti zbog koje su Plitvička jezera uvrštena na Listu svjetske prirodne baštine Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu, UNESCO (eng. *United Nations Educational,*

Scientific and Cultural Organisation). Rastom sedrenih barijera povisuje se vodostaj i mijenja volumen vode u jezerima. Sedra je šupljikava, porozna stijena koja nastaje taloženjem kalcijeveg karbonata pomoću biljaka, algi i mahovina. Sedrene barijere u današnjim vodenim tokovima i dalje su aktivne i svojom biodinamikom neprestano mijenjaju izgled jezera i slapova. Starost aktivnih sedrenih barijera procjenjuje se između 6.000 i 7.000 godina, što odgovara njihovom nastanku nakon zadnjeg ledenog doba (NP Plitvička jezera, 2021.).

Zahvaljujući raznolikosti i očuvanosti staništa, biljni i životinjski svijet je bogat i raznolik. Na području Parka nalazi se velik broj zaštićenih životinjskih vrsta, a samo neke od njih su: endemska vrsta kukca *Drusus croaticus*, dvije ugrožene i strogo zaštićene vrste deseteronožnih rakova riječni *Astacus astacus* i potočni rak *Austropotamobius torrentium*, ptica gnjezdarica škanjac osaš koja spada u strogo zaštićene vrste. Na području Parka strogo su zaštićene i sve vrste šišmiša te velike zvijeri kao što su medvjed, vuk, ris i vidra od kojih ris ima status kritično ugrožene vrste. Dosadašnjim istraživanjem na području Parka utvrđeno je preko 1.400 biljnih vrsta. Posebno su zanimljive endemske vrste kao što su: livadni procjepak, krški kukurjek, hrvatski karanfil i šupljaka. Također je veliki broj flore u Parku zaštićen zbog svoje ugroženosti i posebnosti. (Badinovac, 1989., NP Plitvička jezera, 2021.)

2.1. Pojmovno određenje i pravni okvir upravljanja nacionalnim parkovima

Zakon o zaštiti prirode (Narodne novine, 2013.) definira nacionalni park kao prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekoloških sustava, a prvenstveno namijenjen očuvanju izvornih prirodnih vrijednosti. Svaki nacionalni park mora imati kulturnu, rekreativnu, znanstvenu i odgojno-obrazovanu namjenu. Sukladno tome u nacionalnom parku zabranjena je bilo kakva gospodarska uporaba prirodnih dobara.

Prema Zakonu o zaštiti prirode (Narodne novine, 2013.) u nacionalnom parku dopušteno je obavljanje ugostiteljsko-turističkih i rekreacijskih djelatnosti koje su u ulozi posjećivanja i razgledavanja te bavljenja poljoprivredom, ribolovom i obrtom na tradicionalan način. Ukoliko se planiraju zahvati u prirodi moraju se planirati na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.

Hrvatski sabor proglašava nacionalne parkove te uz njih i parkove prirode. Sabor također donosi i prostorni plan nacionalnog parka. Nadalje, posebne uvjete zaštite prirode u postupku izdavanja lokacijske dozvole za građenje i izvođenje radova i zahvata na području

nacionalnog parka utvrđuje ministarstvo (Narodne novine, 2013.). U Narodnim novinama također se objavljuju i Pravilnici o unutarnjem redu nacionalnih parkova.

2.2. Presjek dosadašnjeg razvoja turizma na području parka

Plitvička jezera imaju dugu povijest razvoja turizma. U literaturi su poznata još od 16. stoljeća, međutim zbog povijesnih okolnosti kao vrijedna destinacija za posjetitelje ostaju relativno slabo poznata do polovice 19. stoljeća. U to vrijeme ovo područje Hrvatske posjećivali su tek rijetki putnici željni avanture.

Smirivanjem ratnog stanja na Austrijsko-turskoj granici u 19. stoljeću, prostor Plitvičkih jezera postaje zanimljiv ponajprije vojnim zapovjednicima. Prvi ozbiljni počeci razvoja turizma započinju 1861. godine. Na inicijativu i financijsku pomoć vojnih časnika, 1861./1862.g. gradi se prvi objekt za smještaj putnika prozvan Turističkom, Putničkom ili Carskom kućom na Velikoj poljani (Poslovni turizam, 6.7.2021.).

Razvoj turizma i turističke ponude počinje se značajnije razvijati krajem 19. stoljeća. U tom razdoblju za razvoj i stvaranje turističke ponude te motiviranje dolazaka posjetitelja bilo je zaduženo Društvo za zaštitu i poljepšavanje Plitvičkih jezera. Najintenzivniji period njihove aktivnosti bio je od 1894. do 1896. godine kada su izgradili hotel s 28 soba u stilu krajiških čardaka iznad jezera Kozjak, nabavili su dvije lađe za vožnju po Kozjaku, uređene su staze, putovi i odmorišta te su postavljene klupe, svjetiljke i putokaze (Poslovni turizam, 6.7.2021.). Osim toga, izrađeni su i promotivni plakati o Plitvičkim jezerima te su u raznim domaćim i stranim časopisima i novinama izašli članci o njima.

U 20. stoljeću turizam na Plitvicama se počinje značajnije razvijati. Godine 1922. je bilo 250 soba. Na razvoj turizma značajno je utjecala gradnja ličke pruge 1927. godine. U Drugom svjetskom ratu uništeno je gotovo sve do tada sagrađeno. Nakon Drugog svjetskog rata izgrađen je Hotel Jezero s čak 500 postelja, turističko naselje Medveđak, restoran Lička kuća, stambeno naselje Mukinje za osoblje s dječjim vrtićem i knjižnicom. Sagrađene su i ceste, a osobito važna je državna cesta koja povezuje Zagreb i Split. Sagrađeni su dalekovodi i plinovodi, uređene pješačke staze, uveden prijevoz manjim brodovima na jezerima i provedena su nova znanstvena istraživanja (Narodne novine, 2018.).

Prvi značajan korak u prepoznavanju i razvoju turizma bilo je proglašenje Plitvičkih jezera nacionalnim parkom 8. travnja 1949. godine. Nakon ovog značajnog koraka, razvoju turizma

se počinje pristupati planski te se prostor parka uređuje u skladu s okolišem i uz uvjet da zadrži dojam netaknute prirode. Od 1954. do 1958. godine izgrađuje se velik broj raznih objekata od kojih je najznačajniji u to vrijeme hotel Plitvice. Godine 1971. bilo je oko 1.000 postelja u parku i oko 200 postelja u blizini Parka te kamp naselje. (Poslovni turizam, 6.7.2021., Tomčić Bićanić, 2018.)

Drugi značajan korak u razvoju turizma je uvrštavanje NP Plitvička jezera na UNESCO-vu Listu svjetske prirodne i kulturne baštine 1979. godine. Tijekom, sedamdesetih i osamdesetih godina dvadesetog stoljeća zabilježen je najintenzivniji rast broja posjetitelja ali i gradnje novih kapaciteta. (Poslovni turizam, 6.7.2021.)

Nažalost, nakon Domovinskog rata veliki broj objekata i infrastrukture bio je uništen. Međutim, zahvaljujući njegovoj popularnosti i prirodnim ljepotama, turizam na Plitvicama se brzo oporavio. Posljednjih nekoliko godina turizam se razvija velikom brzinom te se turistička ponuda uvelike proširila. Posjetiteljima je omogućeno da na razne načine upoznaju ljepote i prirodu ne samo NP Plitvička jezera nego i okolice putem vožnje bicikla, pješaćenja, planinarenja, vožnjom električnim vlakom i brodom te veslanjem na samom jezeru Kozjak.

NP Plitvička jezera 2011. godine prvi put je prešao 1.000.000 posjetitelja i taj broj iz godine u godinu raste. Rekordni broj posjetitelja Park je ostvario 2019. godine kada ga je posjetilo oko 1.800.000 posjetitelja. Nažalost, zbog COVID-19 pandemije 2020. godine Park je te godine posjetilo samo 450.000 posjetitelja. Posljednjih godina (izuzev perioda COVID-19 pandemije) u općini Plitvička jezera, kontinuirano raste broj postelja, dolazaka i noćenja turista. U tablici u nastavku može se vidjeti kako se kretao broj postelja, dolazaka i noćenja od 2011. do 2019. godine u općini Plitvička jezera.

Tablica 1. Broj postelja, dolazaka i noćenja turista na području općine Plitvička jezera od 2011. do 2020. godine

GODINE	POSTELJE		DOLASCI			NOĆENJA		
	STALNE	POMOĆNE	UKUPNO	DOMAĆIH TURISTA	STRANIH TURISTA	UKUPNO	DOMAĆIH TURISTA	STRANIH TURISTA
2011.	2.718	208	164.962	9.463	155.499	218.512	14.794	203.718
2012.	2.810	205	183.012	8.044	175.508	241.419	11.784	229.035
2013.	4.165	191	192.840	7.365	185.475	256.253	10.834	245.419
2014.	3.904	59	205.773	7.284	198.489	270.196	10.776	259.420
2015.	4.386	63	228.062	8.957	219.105	306.245	14.070	292.175
2016.	3.917	284	245.700	9.889	235.811	340.943	14.782	326.161
2017.	4.646	357	308.146	10.058	298.088	430.676	15.462	415.214
2018.	5.209	482	336.431	11.569	324.862	468.478	17.340	451.135
2019.	5.527	513	345.625	12.964	332.661	485.699	19.095	466.604
2020.	3.908	420	62.296	13.162	49.134	96.758	21.394	75.364

Izvor: izrada autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS, Turizam 2011.-2020.)

Uz NP Plitvička jezera usko je vezana općina Rakovica. Razvoj i život lokalnog stanovništva direktno je vezan uz razvoj i unapređenje turizma i turističke aktivnosti Parka. Velika većina stanovništva općine Rakovica je zaposlena u JU Nacionalni park Plitvička jezera, bilo to sezonski ili pod ugovorom na neodređeno. Turizam u općini Rakovica razvija se zahvaljujući blizini Parka, izgrađuju se smještajni objekti za boravak turista koji posjećuju Park, razni ugostiteljski objekti i osmišljavaju se nove turističke atrakcije kako bi se posjetitelje Parka potaknulo na duži boravak. Ostale općine i gradovi su također vezani uz Park, ali njihov razvoj i život lokalnog stanovništva ne ovise u tolikoj mjeri o turizmu NP Plitvička jezera. Rakovica je najpoznatija po povijesnom događaju „Rakovička buna“, ustanak za odcjepljenje Hrvatske od Austro-Ugarske Monarhije, koju je 1871. godine predvodio Eugen Kvaternik (Hrvatska enciklopedija, 10.7.2021.)

Turizam u općini Rakovica počinje se razvijati usporedno s razvojem turizma na Plitvičkim jezerima. Isto kao i u samom Parku, velika većina infrastrukture i objekata bila je razrušena za vrijeme Domovinskog rata, ali su se također objekti i infrastruktura brzo obnovili i izgradili.

Već 2001. godine otvorena je prva privatna turistička agencija u Grabovcu. Iste godine otvoren je i prvi turistički informativni centar kako bi se turistima mogle pružiti sve potrebne informacije. Godine 2001. općina Rakovica je zabilježena i kao najuspješnija kontinentalna općina u Hrvatskoj po broju ostvarenih noćenja (Tomčić Bićanić, 2018.).

Općina Rakovica nudi široku paletu atrakcija koje obogaćuju turističku ponudu ovog područja. Jedna od atrakcija su Baraćeve špilje koje su otvorene 2004. godine. Kroz godine u Rakovici su uređene razne šetnice i biciklističke staze, održavaju se proslave svetaca, razvija se i raste kapacitet privatnog smještaja te je porastao i broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) kao što su: Sirana Turkalj, OPG Čubrić, OPG Eko Klanac, ali i mnogi drugi. Cjelokupna ponuda u općini Rakovica objedinjuje se, prezentira i promovira pod nazivom Plitvičke doline.

Područje općine Rakovica svake godine postaje sve bogatije turističkom ponudom ali i brojem posjetitelja i noćenja. Na području Karlovačke županije Rakovica je destinacija s najvećim brojem ostvarenih noćenja. U Tablici 2 može se vidjeti kretanje broja postelja, dolazaka i noćenja posjetitelja u Rakovici od 2011. do 2020. godine.

Tablica 2. Broj postelja, dolazaka i noćenja turista na području općine Rakovica od 2011. do 2020. godine

GODINE	POSTELJE		DOLASCI			NOĆENJA		
	STALNE	POMOĆNE	UKUPNO	DOMAĆIH TURISTA	STRANIH TURISTA	UKUPNO	DOMAĆIH TURISTA	STRANIH TURISTA
2011.	3.895	119	108.348	1.991	106.357	168.289	3.193	165.096
2012.	3.987	120	119.172	2.272	116.900	184.206	3.669	180.537
2013.	4.156	119	128.591	2.314	126.277	203.681	3.481	200.200
2014.	4.114	50	129.292	2.224	127.068	207.684	3.819	203.865
2015.	4.314	140	148.937	2.755	146.182	245.345	4.474	240.871
2016.	4.002	185	151.886	2.967	148.919	254.825	4.696	250.129
2017.	4.222	264	176.675	3.680	172.995	298.168	5.948	292.220
2018.	4.427	335	182.773	4.114	178.659	300.881	6.147	294.734
2019.	4.533	350	183.773	6.596	177.177	304.665	9.978	294.687
2020.	4.217	196	44.423	9.382	35.041	75.195	15.667	59.528

Izvor: izrada autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS, Turizam 2011.-2020.)

2.3. Ustrojstvo i aktivnosti Javne ustanove

Javne ustanove upravljaju svim zaštićenim područjima na području Republike Hrvatske. Javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkovima osniva Republika Hrvatska uredbom Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine, 2005.). Njima upravlja ravnatelj kojeg imenuje ministar na temelju javnog natječaja kojeg raspisuje upravno vijeće.

Na području Nacionalnog parka Plitvička jezera 1992. godine osnovano je Javno poduzeće Uprava nacionalnog parka Plitvička jezera koja se danas naziva Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera. (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.)

Osim što upravlja Nacionalnim parkom Plitvička jezera, Javna ustanova upravlja i područjem ekološke mreže Natura 2000, ali i drugim zaštićenim područjima koji se nalaze na prostoru NP Plitvička jezera.

Sukladno ZZP-u, javna ustanova obavlja djelatnosti zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadzire provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravlja te sudjeluje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.). Uz navedene zadaće i obaveze Javna uprava NP Plitvička jezera obavlja i druge zadaće i djelatnosti poput: vođenja, informiranja, prihvata i prijevoza posjetitelja vlastitim prijevoznim sredstvima, trgovinom na veliko i malo u okviru svoje djelatnosti, upravljanja zgradama, djelatnostima promidžbe, ugostiteljsko-turističkim djelatnostima, istraživanjem tržišta i sl. JUNP Plitvička jezera upravlja sa četiri hotelska objekta, a to su Hotel Jezero, Hotel Plitvice, Hotel Bellevue i Hotel Grabovac, auto-kampovima Korana i Borje, restoranima Lička kuća i Poljana, bistroom Vučnica i ostalim ugostiteljskim objektima unutar samog Parka.

Javnom ustanovom upravlja Upravno vijeće, koje se sastoji od pet članova koje imenuje i razrješuje Ministar. Jednog člana Upravnog vijeća biraju radnici iz svojih redova u skladu s odredbama posebnog propisa kojim se uređuju radni odnosi. Upravno vijeće donosi statut JU, Plan upravljanja, Godišnje programe, Godišnje financijske planove i obračune, Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu, Pravilnik o plaćama, Pravilnik o radu i druge opće akte. Uz to, imenuje i razrješava stručnog voditelja, glavnog čuvara prirode, čuvare prirode i čelnike unutarnjih ustrojstvenih jedinica (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.).

2.4. Obilježja turističke potražnje i motivacija za dolazak

NP Plitvička jezera posjećuju turisti tokom cijele godine. Turistička potražnja je vrlo raznolika jer Park posjećuju turisti svih dobnih skupina, ali i nacionalnosti. U tablicama ispod navedena su ostvarena noćenja u svim smještajnim objektima na području općine Plitvička jezera prema državama. Smještajni objekti koji su uključeni u analizu su: hoteli, kampovi objekti u domaćinstvu i ostali ugostiteljski objekti. U analizi su uključene godine 2019. iz razloga što je to godina s ostvarenim najboljim poslovanjem, i 2020. godina jer je to posljednja godina za koju su dostupni podaci te također kako bi se mogao vidjeti utjecaj COVID-19 pandemije na ostvarena noćenja. U Tablicama 3. i 4. je za obje godine prikazano 15 zemalja koje su na području općine Plitvička jezera ostvarile najviše noćenja.

Tablica 3. Ostvaren broj noćenja na području općine Plitvička jezera 2019. godine po državama

DRŽAVA	OSTVAREN BROJ NOĆENJA 2019.
Njemačka	40.571
Italija	39.341
Francuska	36.568
SAD	33.945
Tajvan	27.749
Japan	24.613
Kina	21.125
Nizozemska	19.829
Koreja	13.701
Hrvatska	13.666
Mađarska	11.201
Ujedinjena Kraljevina	10.249
Španjolska	9.837
Poljska	9.159
Australija	6.866

Izvor: izrada autorice prema podacima turističke zajednice općine Plitvička jezera (TZO Plitvička jezera, Izvještaj o radu 1.1.-31.12.2019, 2020.)

Tablica 4. Ostvaren broj noćenja na području općine Plitvička jezera 2020. godine po državama

DRŽAVA	OSTVAREN BROJ NOĆENJA 2020.
Hrvatska	20.042
Njemačka	15.931
Poljska	8.019
Francuska	6.927
Češka	6.538
Italija	3.580
Nizozemska	2.373
Rumunjska	2.049
Belgija	2.024
Tajvan	1.941
Mađarska	1.899
Japan	874
Austrija	775
Koreja	705
Švicarska	203

Izvor: izrada autorice prema podacima turističke zajednice općine Plitvička jezera (TZO Plitvička jezera, Izvještaj o radu 2020, 2021.)

Kako se može primijetiti iz priloženih tablica, turisti raznih nacionalnosti posjećuju i ostvaruju noćenje u okolici NP Plitvička jezera. COVID-19 pandemija utjecala je uvelike na broj noćenja, ali i na samu strukturu gostiju. Turisti iz Njemačke svakako ostaju pri vrhu broja noćenja obje godine, međutim ono što se svakako može primijetiti je porast broja noćenja domaćih turista u 2020. godini. Turisti iz Europe prevladavaju u strukturi posjetitelja Plitvica godinama, ali uvijek ima i određeni broj posjetitelja iz drugih regija koji je do 2020. godine konstantno rastao. Iz Tablice 4. se može vidjeti kako je COVID-19 pandemija utjecala na smanjenje broja noćenja i posjetitelja iz dalekih zemalja.

Svakog čovjeka potiče neki motiv na putovanje. Na motivaciju za odluku o odlasku na turističko putovanje utječu čovjekove psihološke osobine, okolina u kojoj živi i odrasta, raspoloživost financijskih sredstava i slobodnog vremena, političke situacije i sl. Iz tih razloga paleta motiva je izrazito široka i raznolika. Bitno je za navesti kako na motive za putovanja utječu i razni iracionalni čimbenici kao što su trendovi, moda, ugled i sl. Motivi i motivacija za turističko putovanje se konstantno mijenjaju, a najčešće zbog promjena vrijednosnih sustava u društvu. Na motivaciju o putovanju svakako utječu stil života i rada čovjeka.

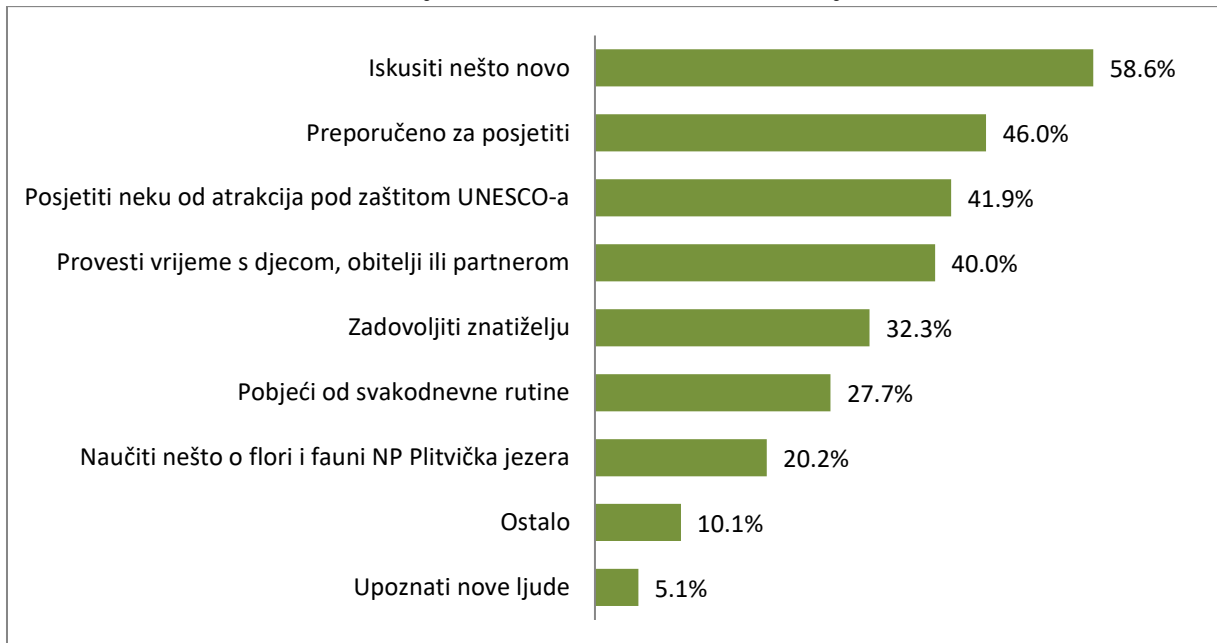
Glavni motivi koji pokreću ljude na turistička putovanja su bijeg od rutine svakodnevice, odnosno odmor, rekreacija izvan uobičajene sredine, očuvanje zdravlja i želja za novim doživljajima. Percepcija odmora i rekreacije izvan uobičajene sredine se najčešće veže uz određenu glavnu aktivnost i niz sporednih aktivnosti na odmoru, te se u skladu s tim može tvrditi da na konačnu odluku utječe splet motiva koji manjim ili većim intenzitetom djeluju na ponašanje turista, odnosno na način zadovoljavanja njihovih turističkih potreba. Uz navedene glavne motive, među najčešće spominjane motive ubrajaju se još kultura, sport, zabava i ekološki motivi (Čavlek, Bartoluci, Prebežac, Kesar i suradnici, 2011).

Posjetitelji NP Plitvička jezera mogu se podijeliti u dvije skupine, a to su oni koji putuju individualno i oni koji putuju u grupama (organizirano putovanje). Individualni posjetitelji uglavnom posjećuju park tokom turističke sezone od lipnja pa do rujna. Grupna putovanja organizirana su gotovo kroz cijelu godinu, a najviše u razdoblju prije sezone i poslije glavne ljetne sezone.

Prema istraživanju provedenom 2013. godine (Biga, 2014.) najvažniji i glavni razlog odnosno motivacija za posjet Plitvica je želja da se iskusi nešto novo (58,6%). Također su bitni razlozi za dolazak bili preporuke za posjetiti Park te želja da se posjeti mjesto koje je pod zaštitom

UNESCO-a. U Grafikonu 1. može se vidjeti 9 glavnih razloga za posjet parka te postotak važnosti.

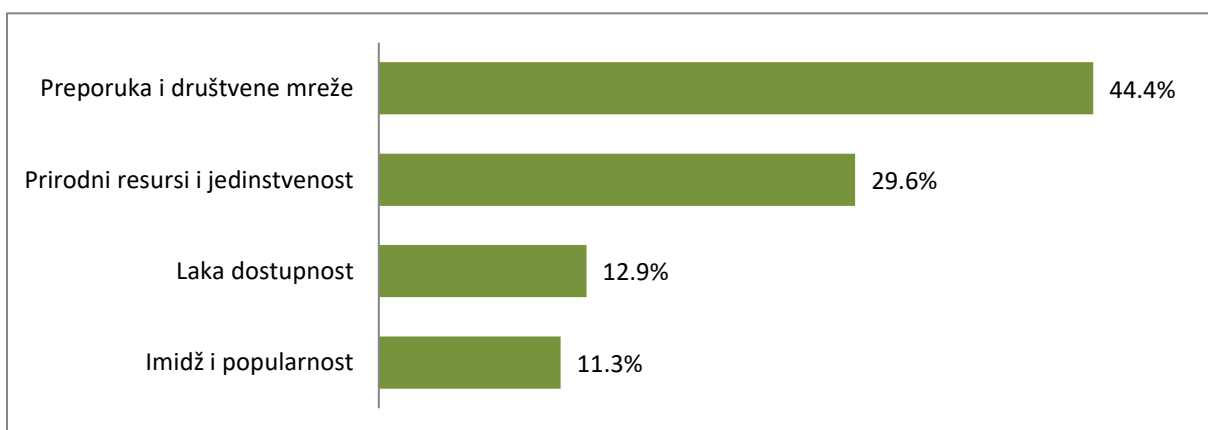
Grafikon 1. Glavni razlozi i motivacija turista za dolazak u NP Plitvička jezera



Izvor: Biga T., Visitors' motivational factors in National Park Plitvice Lakes, Croatia, 2014.

Motivacijski faktori koji su navedeni pod ostalo, detaljnije su prikupljeni pomoću otvorenog pitanja u upitniku koji su turisti ispunjavali u sklopu navedenog istraživanja. Motivacijski faktori pod ostalo navedeni su u grafikonu, a najvažniji faktor bio je preporuka i društvene mreže kojeg je navelo čak 44,4% ispitanika.

Grafikon 2. Motivacijski faktor za dolazak turista u NP Plitvička jezera iz kategorije Ostalo



Izvor: Biga T., Visitors' motivational factors in National Park Plitvice Lakes, Croatia, 2014.

2.5. Gospodarska i društvena povezanost parka s mikroregijom

Područje mikroregije obuhvaća geografsko područje NP Plitvička jezera koje je od njega udaljeno između 45 min i jednog sata vožnje automobilom. U mikroregiju spadaju dijelovi Like, Korduna i Ogulinsko-plašćanske doline.

NP Plitvička jezera i općine Rakovica i Plitvička jezera su društvo i gospodarski vrlo dobro povezane. Park ima ključnu ulogu u gospodarskom životu, perspektivama i razvoju lokalne zajednice na direktan i indirektan način. Direktno, s preko 650 stalnih te oko 450 sezonskih zaposlenika, Javna ustanova NP Plitvička jezera najveći je poslodavac u široj regiji koja uključuje cijelu Ličko-senjsku županiju te veći dio Parku gravitirajućeg prostora Karlovačke županije. JU lokalnoj zajednici doprinosi i posredno, preko općinskih i županijskih proračuna, koji se dijelom pune i temeljem prava na dio poreza na dohodak ostvaren na njihovom području i dio prihoda od prodaje ulaznica u Park (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.).

Posljednjih nekoliko godina Park je pokrenuo otkup brendiranih proizvoda od poljoprivrednika u okolici. Trenutno je broj uključenih i količina proizvoda malen, ali ima veliki potencijal za rast i proširenje.

Jedna od inicijativa pokrenuta je u suradnji s Klaster Lika *Destination* i Poljoprivrednom zadrugom Lika COOP, u lipnju 2018. godine, u sklopu koje je uspostavljeno zajedničko prodajno mjesto u Nacionalnom parku Plitvička jezera za sve Lika *Quality* proizvođače, koje se može vidjeti na slici ispod. Lika *Quality* stvorena je u svrhu stvaranja prepoznatljivosti destinacije Like kao gastro-destinacije, u sklopu projekta integralnog gospodarskog razvoja INTEGRA LIKA 2020, a kako bi se istaknula iznimna kvaliteta odabranih proizvoda u koji su uključeni proizvodi hrane, pića i suvenira. (Lika *Destination*, 15.7.2021.)

Slika 1. Prodajno mjesto za Lika *Quality* proizvođače u NP Plitvička jezera



Izvor: web stranica NP Plitvička jezera, 2019, dostupno na: <https://np-plitvicka-jezera.hr/svecano-otvoreno-zajednicko-prodajno-mjesto-proizvoda-sa-certifikatom-lika-quality-i-predstavljena-zajednicka-ulaznica-za-lika-destinaciju/>

U svrhu promoviranja turističkih atrakcija u okolici NP Plitvička jezera osmišljena je zajednička ulaznica za Lika destinaciju. Kupnjom vouchera ostvaruje se mogućnost posjeta 8 atrakcija za cijenu od 350,00 kn, dok bi zasebno kupovanje ulaznica za svaku od atrakcija iznosilo ukupno 630 kn. Voucher obuhvaća sljedeće lokacije: NP Plitvička jezera, NP Sjeverni Velebit, NP Paklenica, Park prirode Velebit - Uvala Zavratnica, Baraćeve špilje, Pećinski park Grabovaču, Memorijalni centar Nikole Tesle te Hrvatski centar za autohtone vrste riba i rakova krških voda.

Kao što se može primijetiti, NP Plitvička jezera je gospodarski i društveno dobro povezan s gravitacijski najbližim područjem, a to su općine Rakovica i Plitvička jezera. Postoje inicijative za jačim i boljim povezivanjem s ostalim dijelovima mikroregije, ali na nedovoljnoj razini. Potencijal za gospodarsku i društvenu povezanost je velik, i treba ga iskoristiti maksimalno kako bi se područje Nacionalnog parka moglo gospodarski razvijati i ostvariti svoj potencijal.

3. TURISTIČKA PONUDA MIKROREGIJE NACIONALNOG PARKA PLITVIČKA JEZERA

Posljednjih nekoliko godina, na području NP Plitvička jezera i u njegovoj okolici postoji sve veći broj projekata i atrakcija kojima se nastoji privući veći broj turista, ali i produljiti njihov boravak. Mikroregija Parka svake godine je sve bogatija i nudi pregršt sadržaja koje mogu zadovoljiti i najrazličitije turističke potrebe. U nastavku će se detaljnije pobrojati i opisati neke od najpopularnijih i zanimljivijih turističkih atrakcija u ovoj mikroregiji.

3.1. Teorijsko određenje turističke mikroregije

Turistička regija je geografski prostor u kojem postoje zajednička obilježja i sinergija između turističkih proizvoda i usluga, a sam pojam vezan je uz političko-administrativne granice unutar kojih se provodi turističko planiranje i politika (Čavlek, Bartoluci, Prebežac, Kesar i suradnici, 2011.). Kriteriji za regionalizaciju turističkog prostora su: homogenost, funkcionalnost, autonomnost i samodostatnost (Vukonić, Čavlek i sur., 2001.).

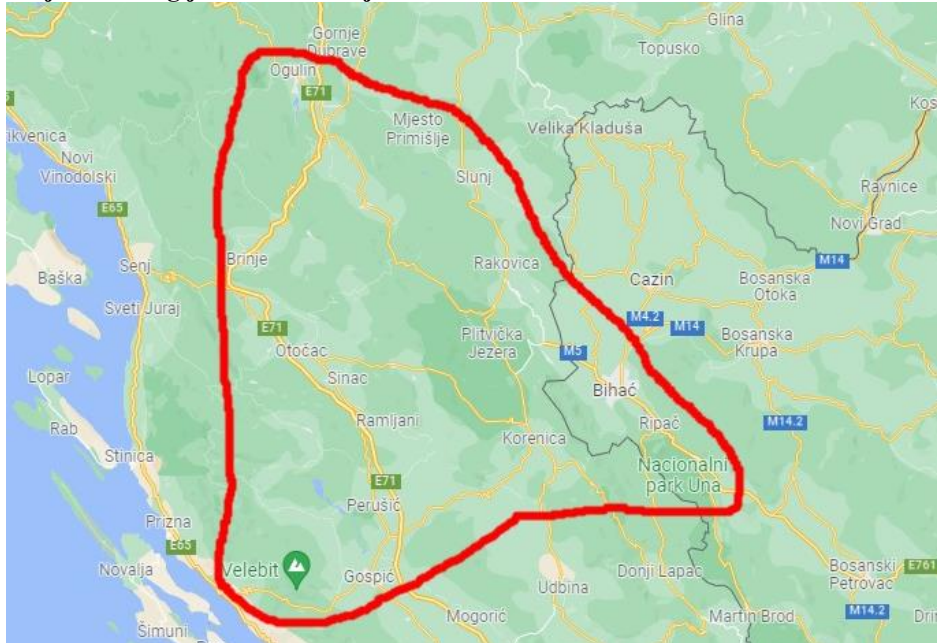
Prema veličini prostora na kojem se događa turizam razlikujemo makroturističke regije (veće regije) i mikroturističke regije (manje regije) (Vukonić i Čavlek, 2001.). Mikroregije su manja geografska područja koja se nalaze unutar neke veće regije odnosno makroregije. Na primjer u Republici Hrvatskoj postoje tri makroregije: gorsko-planinska, primorska i panonsko-peripanonska, u kojima se onda nalaze mikroregije poput Like, Kvarnera, Slavonije, Dalmacije i drugih. Mikroregije su manja područja koja su prepoznatljiva po određenim obilježjima zbog kojih se izdvajaju od ostatka regije u kojoj se nalaze i koje imaju zajednička obilježja te postoji sinergija između turističkih proizvoda i usluga.

3.2. Prostorni obuhvat promatrane mikroregije

Mikroregija sa centrom u NP Plitvička jezera proteže se kroz dvije županije, a to su Ličko-senjska i Karlovačka županija. Kao što je ranije spomenuto, u obuhvat promatrane mikroregije ubraja se geografsko područje koje je od NP Plitvička jezera udaljeno između 45 minuta i jednog sata vožnje automobilom od Parka, a to područje obuhvaća geografska područja Like, Korduna i Ogulinsko-plašćanske doline. Promatrana mikroregija obuhvaća sljedeće općine: Cetingrad, Rakovica, Josipdol, Plaški, Saborsko, Tounj, Brinje, Perušić, Plitvička jezera i Vrhovine, te gradove: Ogulin, Slunj, Gospić i Otočac.

U ovom radu u mikroregiju je ubrojen i grad Bihać i Nacionalni park Una koji se nalaze u Bosni i Hercegovini, zbog svoje blizine, ali i zbog gravitacije domaćeg stanovništva prema tom području.

Slika 2. Područje mikroregije NP Plitvička jezera



Izvor: Google karte, dostupno na: <https://www.google.com/maps/@44.8732714,15.1446365,9z>

3.3. Klimatske značajke i prometna povezanost mikroregije

Područje NP Plitvička jezera pretežno obilježava umjereno topla vlažna klima s toplim ljetom. Prosječna godišnja količina oborina iznosi 1.550 mm. Na područjima iznad 1.200 m nadmorske visine je vlažna snježno-šumska klima.

Meteorološka postaja na Plitvicama još od 1901. godine prati klimatske prilike izložene suprotnim utjecajima u tom kraju na sjeveroistočnim obroncima Male Kapele, samo 60 km od mora: snijega katkad ima dulje od tri zimska mjeseca, a tople noći su prava rijetkost i u doba najvećih srpanjskih vrućina (Majnarić, 2005.).

Proljetna razdoblja počinju relativno kasno, hladna su, kišovita i s temperaturama uglavnom nižim od 8°C. Ljeta su topla sa svježim jutrima, a jeseni relativno kratke i s prosječnom temperaturom zraka od oko 13°C. Zime počinju rano, u studenom, a prosječno je najhladniji siječanj. Srednja godišnja temperatura je 9,4°C. Na području Parka prevladava kontinentalni utjecaj na strujanje zračnih masa, gdje većinom vjetrovi pušu iz smjera sjeveroistoka, dok se ljeti može osjetiti utjecaj Mediterana kada pušu vjetrovi iz smjera jugozapada (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.).

Na kontinentalnom dijelu Ličko-senjske županije prevladava oštra klima s relativno kratkim vegetacijskim periodom, dok na području Korduna je značajna fenska klima (tzv. jugoistočni vjetrovi ili „jugo“) koju obilježava puhanje toplog i vlažnog vjetra koji često puše uz oblačno i kišovito vrijeme. Općenito za područje Like je specifična kontinentalna do planinska klima. Padaline su poprilično ravnomjerno raspoređene kroz godinu, ali ipak ih ima nešto više tokom hladnijih mjeseci. Tokom zime obilne su snježne padaline. Prosječna temperatura zraka u srpnju i kolovozu je ispod 20°C, a u najhladnijem mjesecu bude između 0 i -3 (Zdravi gradovi, Hrvatska enciklopedija, 15.7.2021.).

Može se zaključiti kako je klima dosta povoljna za razvoj turizma i boravak turista na ovom području mikroregije jer ljeta su topla, a zime nisu ekstremno hladne.

Promet se definira kao rezultat zadovoljenja potreba za prostornom pokretljivošću (Müller, 2004.). Promet i prometna povezanost su jedan od najvažnijih aspekata turizma, budući da prometna povezanost omogućuje turistima da posjete raznolike turističke destinacije u svijetu.

NP Plitvička jezera smješten je u Gorskoj Hrvatskoj na granici Like, Kordunske Zaravni i Ogulinsko-plašćanske udoline, između masiva Male Kapele na sjeverozapadu i Ličke Plješevice na jugoistoku. Park se najvećim dijelom (91%) nalazi na području Ličko-senjske županije (općine Plitvička jezera i Vrhovine), a manjim dijelom (9%) na području Karlovačke županije (općine Rakovica i Saborsko). (JU Nacionalni park Plitvička jezera, Plan upravljanja Nacionalnim parkom Plitvička jezera, 2019.) Na Slici 2. može se vidjeti položaj NP Plitvička jezera na karti Hrvatske.

Slika 3. Položaj NP Plitvička jezera na karti Republike Hrvatske



Izvor: Web stranica Hrvatska zajednica županija, dostupno na: https://www.hrvzz.hr/novosti/hrvatska_zajednica_zupanija/proracunska_transparentnost_zupanija_gradova_i_opcina_zupanije_ponovno_najtransparentnije-46837

Nacionalni park Plitvička jezera je cestovno izrazito dobro povezan s ostatkom mikroregije, ali i ostatkom Hrvatske. Ovim područjem prolazi glavna državna cesta (D429/D1) koja spaja kontinentalnu Hrvatsku s Dalmacijom. Ovim područjem prolaze i manje državne ceste, a to su D42 koja povezuje Plitvice s Gorskim kotarom i D52 koja je glavna poveznica sa sjevernim Jadranom i mjestima u tom području poput Senja, Otočca i Korenice. Ove obje državne ceste spajaju se na autocestu A1 koja prolazi sa sjeverozapadne strane NP Plitvička jezera. Zahvaljujući dobroj prometnoj povezanosti, NP Plitvička jezera i njegova mikroregija, dostupni su i nalaze se na vrlo kratkoj udaljenosti (2-3 sata vožnje automobilom) od većih gradova u Hrvatskoj (Zagreb 138 km, Senj 105 km, Rijeka 171 km, Zadar 133 km, Šibenik 187 km, Split 256 km). Na Slici 3. može se vidjeti položaj NP Plitvička jezera s obzirom na veće gradove u Hrvatskoj. Blizina ovih mjesta osigurava i dobru povezanost s 4 hrvatske međunarodne zračne luke - Zagreb, Rijeka, Split i Zadar (JU Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.).

Slika 4. Položaj NP Plitvička jezera naspram većih gradova u Republici Hrvatskoj



Izvor: Web stranica blog.dnevnik.hr, dostupno na: <https://blog.dnevnik.hr/agropolitika/2017/06/1632087101/np-plitvicka-jezera-ugrozen-zbog-gradnje-apartmana-i-turistice-ponude-za-posjetitelje.html>

3.4. Turistička atrakcijska osnova mikroregije i razvijenost specifičnih oblika turizma

Turistička atrakcijska osnova ključni je dio cjelokupne turističke resursne osnove. Nju tvori skup potencijalnih i realnih turističkih atrakcija svake turističke destinacije, mjesta, kraja, regije, države pa i kontinenta. Glavne odrednice turističke atrakcijske osnove sagledaju se u okviru turističkog sustava, turističkih trendova i oblikovanja destinacijskog turističkog proizvoda (Kušen, 2002).

Turistička atrakcijska osnova mikroregije uključuje sve njezine elemente, a to su: atrakcije, ponuda proizvoda i usluga, promet te informacije. Kako je već ranije spomenuto, Park i njegova mikroregija su cestovno dobro povezane s cijelom Hrvatskom, a pogotovo s gradovima koje imaju međunarodne zračne luke (Zagreb, Split, Zadar i Rijeka). Atrakcije i ostala ponuda su svakako bogati, a temelje se na prirodnim ljepotama odnosno prirodnim resursima, ali i na antropogenim resursima. Od prirodnih resursa svakako se ističu planinska područja, šume i bogatstvo voda i slapova, dok se antropogenim resursima nadopunjuje ponuda i njena raznolikost. Informacije turistima predstavljaju bitnu stavku u odluci za putovanje, ali i u samom mjestu boravka. O turističkoj atrakcijskoj osnovi mikroregije informacije se mogu pronaći na Internetu, kod iznajmljivača smještaja te u turističkim zajednicama i informacijskim centrima. Promidžba mikroregije NP Plitvička jezera u Hrvatskoj je dosta kvalitetna i izražena te je domaćim turistima svakako jednostavnije doći do informacija o okolnoj ponudi.

Specifični oblici turizma temelje se na prevladavajućim turističkim motivima koji uvjetuju i oblikuju ponašanje pojedinih segmenata potražnje, ali i prilagođavanje ponude tim tržišnim segmentima. Specifični oblici turizma su skupina turističkih kretanja uvjetovana prevladavajućim turističkim motivom koji točno određenu skupinu turista pokreće na putovanje i boravak u destinaciji čija je turistička ponuda prilagođena ostvarenju doživljaja vezanih uz prevladavajući motiv tog segmenta potražnje (Kesar, 2020.). Zahvaljujući ponajprije samoinicijativi pojedinaca, u mikroregiji NP Plitvička jezera sve je veći broj raznih SOT-ova, a svakako su najrazvijeniji ekoturizam, kulturni turizam, sportski turizam i manifestacijski turizam koji će se detaljnije opisati u nastavku. Također je bitno za spomenuti da se nastoji poboljšati i ponuda gastronomskog, kamping, lovnog i ribolovnog turizma.

3.4.1. Ekoturizam

Ekoturizam je specifični oblik turizma na ekološki zaštićenim prostorima odnosno temeljen na visokim ekološkim standardima. Ekoturizam može se definirati kao putovanje i boravak turista u pravilu na zaštićenim prirodnim vrijednostima u cilju istraživanja, obrazovanja i uživanja u okolišu, njegovim biljnim i životinjskim vrstama te povezanim kulturnim elementima koji se nalaze na tom prostoru. U razvojnom smislu, ekoturizam je model pomoću kojeg se ostvaruju ekonomske koristi, primarno usmjerene na očuvanje okoliša. On podrazumijeva ekološki osviješten način života i ponašanja pojedinaca te jasno definira stavove, etiku i odgovornost prema okolišu. Razvoj ekoturizma podrazumijeva korištenje

resursa na krajnje etički način što znači da: minimalno utječe na okoliš, je potrošački suprotno orijentiran, je u pravilu lokalno kontroliran. U Republici Hrvatskoj zaštićena područja dijelimo u 9 kategorija, a to su: strogi rezervati, nacionalni park, park prirode, posebni rezervat, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park šuma i spomenik parkovne arhitekture (Kesar, 2020.). Zaštićena područja u mikroregiji NP Plitvička jezera su: Park prirode Velebit, Nacionalni park Sjeverni Velebit, Baraćeve špilje, Kuterevo-utočište medvjeda, Pećinski park Grabovača, Rastoke Slunj, Ranč Dolina jelena te NP Una (Bosna i Hercegovina).

Park prirode Velebit najveće je i najsloženije zaštićeno područje u Republici Hrvatskoj. Reljefno i vegetacijski obuhvaća najznačajniju planinu Hrvatske koja je zbog svojih prirodnih vrijednosti i značenja za očuvanje biološke raznolikosti planeta, 1978. godine uvrštenu u mrežu međunarodnih rezervata biosfere UNESCO-a (PP Velebit, 19.7.2021.). Brdski masiv Velebita proteže se u dužinu otprilike 145 km, od Vratnika nad Senjom na sjeverozapadu do okuke Zrmanje na jugoistoku. Od obalnog pojasa do kopnenog podnožja u Lici, u prosjeku je širok 14 km, ali od mjesta do mjesta varira širina. Najviši vrh Velebita je Vaganski vrh na 1.757 m nadmorske visine (PP Velebit, 19.7.2021.). Na području PP Velebit nalaze se dva nacionalna parka, NP Sjeverni Velebit i NP Paklenica. U sastavu Parka nalaze se također posebni rezervat šumske vegetacije (Štirovača), geomorfološki spomenik prirode (Cerovačke špilje), značajni krajobraz (uvala Zavratnica), paleontološki spomenik prirode (Velnačka glavica) te više značajnih reljefno-pejzažnih cjelina. (PP Velebit, 19.7.2021.). Velebit je status parka prirode dobio 1981. godine.

Slika 5. PP Velebit



Izvor: web stranica PP Velebit: <https://www.pp-velebit.hr/hr/multimedija-2/fotogalerija#gallery223a31885f-3>

Slika 6. PP Velebit - Premužićeva staza



Izvor: web stranica PP Velebit: <https://www.pp-velebit.hr/hr/multimedija-2/fotogalerija#gallery81101f06c8-4>

NP Sjeverni Velebit svoj status nacionalnog parka dobio je 1999. godine te je najmlađi nacionalni park u Hrvatskoj. Raznolikost krških oblika, živog svijeta i krajobraza, koje je dobrim dijelom stvorio čovjek, bili su razlozi za proglašenje Nacionalnog parka Sjeverni Velebit. Ovaj prostor Velebita sastavljen je od najrazličitijih staništa koja su dom mnogim biljnim, gljivijim i životinjskim vrstama. NP Sjeverni Velebit obuhvaća i nekoliko od prije zaštićenih prostora. Tu se nalazi strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, botanički rezervat Visibaba- nalazište endemične biljke hrvatske sibireje te botanički rezervat Zavižan-Balinovac - Velika kosa, unutar kojeg se nalazi poznati Velebitski botanički vrt, proglašen spomenikom parkovne arhitekture. NP Sjeverni Velebit je član mreže Europskih destinacija izvrsnosti (EDEN) (NP Sjeverni Velebit, 19.7.2021.).

Slika 7. Hajdučki i Rožanski kukovi, NP Sjeverni Velebit



Izvor: Land Lake Dragon, web stranica, dostupno na: <https://www.croatia-landlikedragon.com/gallery/strogi-rezervat-hajducki-i-rozanski-kukovi/#>

Slika 8. NP Sjeverni Velebit



Izvor: Facebook profil NP Sjeverni Velebit, dostupno na: <https://www.facebook.com/sjevernivelebit/photos/a.10151353478100029/10165001355335029/?type=1&theater>

Baraćeve špilje proglašene su značajnim krajobrazom 29. ožujka 2019. godine. Nalaze se u mjestu Nova Kršlja, šest kilometara od Rakovice. Značajni krajobraz obuhvaća površinu od 5,19 km² te predstavlja prvo i za sada jedino zaštićeno područje u općini Rakovica. Zbog geografskog položaja, klimatskih prilika te duge povijesti čovjekovog utjecaja ovaj je prostor bogat geospeleološkim, geomorfološkim, paleontološkim, biološkim i krajobraznim vrijednostima. Na području Baraćeve špilje nalaze se razvijeni raznoliki reljefni tipovi i oblici sa prevladavajućim krškim reljefom. Podzemno se prostiru speleološki objekti sa sigama, pleistocenskim fosilnim ostacima i endemskom špiljskom faunom te arheološkim nalazima (Baraćeve špilje, 19.7.2021.). U špiljama pronađene su kosti brojnih životinja iz doba pleistocena, vrste izumrlih prije više od 10.000 godina, no zbog nepromijenjenih mikroklimatskih uvjeta kosti su ostale očuvane, a pronađeni su i uporabni i ukrasni predmeti iz 7. stoljeća prije Krista. Uz obilazak špilje, od aktivnosti se nude i šetnja, biciklizam, jahanje, a postoje i dječje igralište, teren za mini nogomet s opremom te badminton teren s opremom (Lika Destination, 19.7.2021.).

Slika 9. Baraćeve špilje



Izvor: web stranica Lika Destination, dostupno na: <https://www.lika-destination.hr/zasticena-prirodna-podrucja/turizam/baraceve-spilje>

Kuterevo - utočište medvjeda je utočište za mlade medvjede na području Velebita blizu Otočca. Velebitska udruga Kuterevo osnovana je 1995. godine sa ciljem očuvanja divljine gorske Hrvatske. Godine 2002., u suradnji s Hrvatskim centrom Znanje za okoliš i Veterinarskim fakultetom iz Zagreba, pokrenut je jedinstveni projekt – Utočište za mlade medvjede, čija je misija pružiti utočište za medvjede siročiće, odnosno zaštita medvjedeđeg staništa i promicanja održivog življenja i tradicije lokalne planinske zajednice. Sastavni dio programa je edukacija posjetitelja odnosno njihovo zblizavanje s divljinom i medvjedom karizmom. 2005. godine uspostavljena je i Volonterska postaja s ciljem potpore projektu i razvoju lokalne zajednice. U posljednjih nekoliko godina Utočište za mlade medvjede Kuterevo ugosti u prosjeku 15 volonterskih grupa, više od 50 individualnih volontera te više od 20 tisuća posjetitelja godišnje (Kuterevo medvjedi, 19.7.2021.).

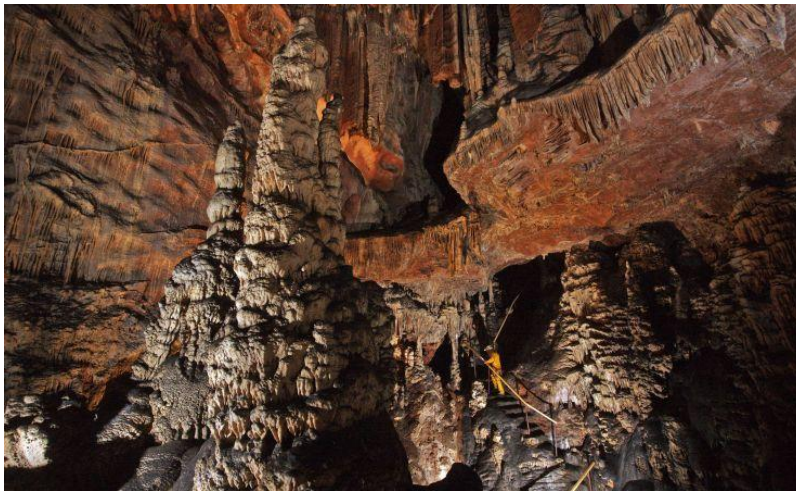
Slika 10. Kuterevo - utočište medvjeda



Izvor: web stranica Priroda i biljke, dostupno na: <https://www.plantea.com.hr/kuterevo-utociste-za-medvjede/>

Pećinski park Grabovača pripada kategoriji zaštićenog krajobraza. Pećinski park nalazi se na području općine Perušić te je jedini pećinski park u Europi. Na području Parka nalazi se pet špilja zaštićenih u kategoriji geomorfoloških spomenika prirode, a to su špilja Samograd, Medina i Amidžina špilja, Budina ledenica i Petrićeva špilja. Jedina špilja koja je otvorena za turiste je špilja Samograd. Ulaz u špilju Samograd podsjeća na katedralu i cijelom dužinom špilje kreće se stepenicama ručno uklesanim u sigovinu. U unutrašnjosti špilje pronađeni su dijelovi keramičkog posuđa i kosti iz razdoblja kasnog brončanog te željeznog doba. Osim speleoloških objekata, 4 tipa staništa su ugrožena i zaštićena na europskoj razini. U raznolikosti flore ovog područja ističe se 118 biljnih vrsta, tri vrste su zaštićene na nacionalnoj razini (orhideje), a šest vrsta se smatra endemima hrvatske flore. Od životinja je zaštićeno 39 vrsta, a treba istaknuti i prisustvo dvije velike hrvatske zvijeri – vuk i mrki medvjed. U Parku su razvijeni raznovrsni sadržaji za posjetitelje: od poučnih staza i edukativnih programa, pješačkih, planinarskih i biciklističkih staza, splavarenja rijekom Likom, vožnje kajacima, sportskih terena, do turističkih atrakcija poput špilje Samograd, vidikovca „Ploče“, srednjovjekovnog lokaliteta Starog grada Perušića i gotičke crkve Sv. Križa (Lika Destination, 19.7.2021.).

Slika 11. Pećinski park Grabovača 1



Izvor: web stranica Lika Destination, dostupno na: <https://www.lika-destination.hr/zasticena-prirodna-podrucja/turizam/pecinski-park-grabovaca>

Slika 12. Pećinski park Grabovača 2



Izvor: web stranica Lika Destination, dostupno na: <https://www.lika-destination.hr/zasticena-prirodna-podrucja/turizam/pecinski-park-grabovaca>

Rastoke Slunj nalaze se na slapovima rijeke Slunjčice koja se prelijeva u Koranu u gradu Slunju. Slunjčica se također prelijeva preko sedrenih barijera, stvarajući pritom mnoštvo slapova, brzaca, malih jezera i kaskada. Na tavom terenu izgrađeno je naselje Rastoke, koje ima ambijentalnu vrijednost i autentično graditeljsko nasljeđe koje po zapisima datira još iz 17. Stoljeća. Najveći broj nastambi sagrađen je krajem 19. i početkom 20. stoljeća, a zbog izuzetnih prirodnih ljepota i povijesne tradicije, Rastoke su 1962. godine uvrštene na popis Državne uprave za zaštitu kulturne i povijesne baštine. U tom trenutku u Rastokama su postojale 22 mlinice, 4 stupe za sukno, 7 koševa za ispiranje biljaca i šarenica te 28 kuća s pripadajućim gospodarskim zgradama. Zbog skladne graditeljske, povijesne i etnografske baštine Rastoke su 1969. godine uvrštene u Registar nepokretnih spomenika kulture pri Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu (Slunj Rastoke, 19.7.2021.). Rastoke su pretežno kod domaćih, ali i stranih turista uglavnom nezaobilazno stajalište na putu prema NP Plitvička jezera i moru ili na povratku.

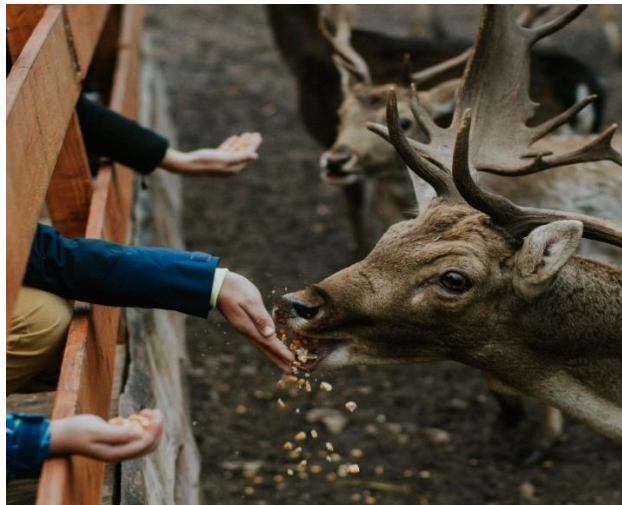
Slika 13. Rastoke Slunj



Izvor: web stranica Rastoke Slunj, dostupno na: <https://slunj-rastoke.hr/o-rastokama/>

Ranch Dolina jelena nalazi se na području mjesta Drežnik Grad u općini Rakovica veličine 15 hektara. Osnovan je u sklopu OPG-a Bićanić 2009. godine, a bavi se uzgojem običnog jelena i jelena lopatara. Na ranču posjetitelji mogu uživati u obilasku prirode i hraniti divljač. Osim o jelenima vlasnici se brinu i o drugim životinjama kao što su slavonske svinje i konji. Ono što ograničava rad ovog ranča je činjenica što radi samo po najavi te se potrebno javiti nekoliko dana prije dolaska, što može odbiti potencijalne turiste za obilazak ukoliko su za ranč čuli prilikom dolaska na područje NP Plitvička jezera. (Plitvičke doline, 19.7.2021.)

Slika 14. Ranch Dolina jelena



Izvor: Facebook profil Ranch Dolina jelena, dostupno na: <https://web.facebook.com/ranch.dolinajelena/photos/1089996888115769>

NP Una Nalazi se na području grada Bihaća u Bosni i Hercegovini (BiH) te je jedan od 4 nacionalna parka na području BiH. Status nacionalnog parka Una je stekla 29. svibnja 2008. godine. Pripada Unsko-koranskoj zaravni, a obuhvaća dolinske dijelove rijeke Une i Unca i padine planina Plješevice, Grmeča i Osječenice. NP Una prostire se dolinom gornjeg toka rijeke Une kao i oko kanjona rijeke Unac. Rijeka Una spoj je vrijednih prirodnih osobitosti, raznolikog i očuvanog prirodnog krajobraza iznimne ljepote, bogate kulturno-povijesne baštine i lokalnog stanovništva (Nacionalni park Una, 19.7.2012.). NP Una udaljen je od NP Plitvička jezera oko 30 km.

Slika 15. NP Una- Štrbački buk (Bihać, Bosna i Hercegovina)



Izvor: web stranica Nacionalni park Una, dostupno na: <http://nationalpark-una.ba/bs/album.php?id=8>

3.4.2. Kulturni turizam

Kulturni turizam može se definirati kao putovanja osoba izvan mjesta stalnog boravka motivirana u potpunosti ili djelomično interesom za povijesno, umjetničko ili znanstveno nasljeđe te stil života društvene zajednice, regije, grupe ili institucije. Kulturna turistička putovanja uključuju posjete kulturnim atrakcijama, od povijesnih lokaliteta preko umjetničkih i kulturnih manifestacija, do posjeta muzejima i kazalištima izvan mjesta stalnog boravka. Kulturni resursi u svojoj ukupnosti čine kulturnu baštinu nekog naroda ili prostorne cjeline. Kulturni turistički resursi obuhvaćaju znamenitosti, muzeje, kulturno-zabavne centre, spomenike, kulturne rute i pejzaže, kulturno-povijesne lokalitete, znamenite ljude i manifestacije (Kesar, 2020.). U ponudu kulturnog turizma na području mikroregije NP Plitvička jezera ubrajaju se Memorijalni centar Nikola Tesla, Ivanina kuća bajki u Ogulinu te Stari grad Drežnik.

Memorijalni centar Nikola Tesla nalazi se u rodnom mjestu Nikole Tesle u Smiljanu. Centar je otvoren 2006. godine povodom 150. godine rođenja Nikole Tesle. Razlog za otvaranje ovakve vrste memorijalnog centra je bila želja za očuvanjem lika i djela Nikole Tesle. Memorijalni centar sastoji se od povijesnih i novo sagrađenih objekata. Povijesni objekti su: Rodna kuća Nikole Tesle, crkva apostola Svetog Petra i Pavla, gospodarski objekt (štala), kameni spomenici i klupe arhitekta Zdenka Kolacija. Novo sagrađeni objekti su: trijem, ispitna stanica i multimedijalni centar s pripadajućim igralištem za djecu. U Rodnoj kući nalazi se stalni multimedijalni postav. U prizemlju kuće slikom, riječju i zvukom prikazan je životni put i genijalnost velikog izumitelja, a povijesna događanja koja prate njegov život utkani su u lentu vremena. U potkrovlju kuće nalaze se replike Teslinih izuma koji su zauvijek promijenili svijet te su i danas osnova najnovijim tehnologijama. Ispitna stanica je

replika Teslinog laboratorija iz Colorado Springsa gdje je boravio 1899. - 1900. godine (Memorijalni centar Nikola Tesla, 20.7.2021). Ulaznica za Memorijalni centar uključena je u projekt zajedničke ulaznice za Lika Destination.

Slika 16. Memorijalni centar Nikola Tesla



Izvor: Facebook profil Memorijalni centar „Nikola Tesla“- Nikola Tesla Memorial Centre, dostupno na: <https://web.facebook.com/mcentar/photos/a.151631108201750/1885128818185295>

Ivanina kuća bajke u Ogulinu jedinstven je multimedijalni i interaktivni centar za posjetitelje koji slavi bajke i svekoliko bajkovito stvaralaštvo koji je krenuo s radom 2013. godine. U ovom centru se na zanimljiv način putem novih tehnologija predstavljaju bajke najznačajnije hrvatske spisateljice bajki, Ivane Brlić-Mažuranić koja je rođena u Ogulinu, ali i drugih hrvatskih i svjetskih bajkopisaca. Ivanina kuća bajke sastoji se od stalne multimedijalne izložbe, biblioteke, multifunkcionalnog prostora za radionice i suvenirnice. Tokom godine organiziraju razne kreativne edukativne programe u području pripovijedanja, literarnog i likovnog izraza, filma, predstavljačkih i primijenjenih umjetnosti i dizajna namijenjeni djeci i odraslima (Ivanina kuća bajke, 20.7.2021.).

Slika 17. Ivanina kuća bajke



Izvor: Facebook profil Ivanina kuća bajke/ Ivana's House of Fairy Tales, dostupno na: <https://web.facebook.com/Ivanina-ku%C4%87a-bajke-Ivanas-House-of-Fairy-Tales-215173795339513/photos/a.215204238669802/1555807254609487>

Slika 18. Ivanina kuća bajke- unutrašnjost



Izvor: Facebook profil Ivanina kuća bajke/ Ivana's House of Fairy Tales, dostupno na: <https://web.facebook.com/Ivanina-ku%C4%87a-bajke-Ivanas-House-of-Fairy-Tales-215173795339513/photos/a.215204238669802/415451705311720>

Stari grad Drežnik utvrda je koja se nalazi u općini Rakovica u mjestu Drežnik grad. U povijesnim izvorima spominje se već u 12. stoljeću. Tijekom 16. stoljeća taj je frankopanski dvorac bio pod stalnom prijetnjom Turaka, a 1592. godine konačno je pao u njihove ruke. Oslobođen je tek krajem 18. stoljeća (Plitvičke doline, 20.7.2021.). Na ovom prostoru dugi niz godina stajale su razrušene zidine i kula objekta koji se nalazi na litici iznad kanjona rijeke Korane, a ta utvrda služila je za zaštitu protiv Turaka. Godine 2015. obnovljena je kula koja služi i kao vidikovac s koje se pruža prekrasan pogled na krajolik rijeke Korane. U planu su još sanacija i konstrukcija ostatka utvrde za koje je napravljen i projekt kako bi se zaštitio i obnovio Stari grad Drežnik. Ova atrakcija povezana je i s biciklističkim, pješačkim i turama na konjima koje postoje na ovom području.

Slika 19. Stari grad Drežnik



Izvor: web stranica Plitvičke doline, Stari grad Drežnik, dostupno na: <https://www.plitvickedoline.hr/info/rakovica-plitvicke-doline/atracije/stari-grad-dreznik/>

3.4.3. Manifestacijski turizam

Manifestacijski turizam podrazumijeva posjećivanje raznih manifestacije od strane turista, ali i rezidenata. Manifestacija je organizirana društvena pojava sa specifičnim sadržajem, profilom sudionika, brojem posjetitelja i vremenom trajanja, koje karakterizira značaj sadržaja, važnost sudionika, značaj rezultata, odnosno masovnost posjete. Prema tematici manifestacije se dijele na sportske, kulturne, zabavne, vjerske, gospodarske, znanstvene i političke. Manifestacije se mogu podijeliti još i prema veličini na mega, značajne, velike i manje (sporedne) manifestacije (Kesar, 2020.). Na području mikroregije NP Plitvička jezera održava se nekoliko manifestacija od kojih su svakako najvažnije i najpoznatije: Dani grada Slunja, Moto susreti Slunj, Momento Demento i Legende Plitvičkih dolina.

Moto susret Slunj organiziran je od strane Moto kluba Poskok Slunj. Organizira se već 14 godina krajem srpnja i početkom kolovoza te traje dva dana, a na njemu se okupljaju motoristi ali i svi oni željni zabave i dobrog provoda. Moto susreti su obogaćeni pićem dobrodošlice glazbenim programom svaku večer, bajkerskim igrama te susret završava uglavnom doručkom za bajkere i ispraćajem. Zadnja dva Moto susreta imala su i humanitarnu dimenziju gdje su se prikupljala novčana sredstva za pomoć pri liječenju.

Slika 20. Moto susreti Slunj



Izvor: Facebook profil MK Poskok Slunj, dostupno na:
https://web.facebook.com/mk.poskokslunj/photos/?ref=page_internal

Slika 21. Moto susreti Slunj 2021.- glazbeni program



Izvor: Facebook profil MK Poskok Slunj, dostupno na:
<https://web.facebook.com/mk.poskokslunj/photos/pcb.1660991977430895/1660991217430971/>

Dani grada Slunja značajno je događanje za ovo područje iz razloga što se 6. kolovoza slavi dan grada, a 5. kolovoza se obilježava i obljetnica vojno-redarstvene operacije „Oluja“ u kojoj je Slunj oslobođen, a njegovo stanovništvo se vratilo u svoje domove. Svake godine na Danima grada Slunja održava se Sveta misa u crkvi Presvetog Trojstva kojom započinje obilježavanje Dana grada Slunja. Također, za vrijeme trajanja ove manifestacije svaki dan je organiziran glazbeni program, te razne radionice, zabavni programi i sportski turniri. Ova manifestacija najviše okuplja domaće stanovništvo iz okolice Slunja.

Slika 22. Sveta misa povodom obilježavanja obljetnice vojno-redarstvene operacije „Oluja“ i Dana grada Slunja



Izvor: službena web stranica Grada Slunja, dostupno na: <https://www.slunj.hr/index.php/1936-dani-grad-slunja-2021>

Momento Demento je međunarodni glazbeni festival koji je pokrenut u Hrvatskoj. Održava se već 10 godina, izuzev 2020. godine zbog COVID-19 pandemije. Festival se održava svake godine sredinom kolovoza i traje osam dana. Budući da je zbog pandemije festival bio otkazan 2020. godine, 2021. godine festival je organiziran da traje dva tjedna, kako bi se iskoristile karte kupljene prethodne godine. Ovaj festival privlači ljude iz cijeloga svijeta. Momento Demento je festival psihodelične glazbe, kulture i vrhunske vizualne i eksperimentalne umjetnosti koji se održava u Primišlju blizu grada Slunja. Posjetitelje zabavlja više od sto DJ-a tokom cijelog trajanja festivala. Organizatori festivala su ekološki osjetljivi kao i sami posjetitelji te nema nasilnog ponašanja među njima. Osim glazbe veliki dio festivala su i različite radionice karakteristične za *trance* kulturu (od hulahop radionica, *hatha yoge*, meditacije, tehnike disanja te mnogih drugih zanimljivih vještina). Sam festival je izrazito bitan za turizam grada Slunja, jer Slunj je više prolazna destinacija koju se posjeti prema putu na more te je festival jedan od glavnih turističkih prihoda grada Slunja. Vodi se velika briga o sigurnosti posjetitelja, na festivalu su prisutni redari, policija, vatrogasci, komunalni radnici koji svakodnevno odvoze otpatke, liječnička ekipa te ugostitelji i trgovci (mo:dem, 20.7.2021.)

Slika 23. Festival Momento Demento



Izvor: web stranica mo:dem, dostupno na: <https://modemfestival.com/gallery/2019-gallery/>

Legende Plitvičkih dolina relativno su nova manifestacija koja se održava na području općine Rakovica kod kule Stari grad Drežnik krajem mjeseca lipnja. Ova manifestacija ujedinjuje povijesne, kulturne i tradicijske ličnosti i likove vezane za područje Općine Rakovica. Obiteljskog je tipa i prilagođena sadržaju koji okuplja obitelj te educira o starim narodima i povijesnim ličnostima. Manifestacija traje jedan dan, ali je bogata raznolikim sadržajima. Sastoji se od biciklističke ture i vožnje na buggy-u ili quadu koje vode kroz Plitvičke doline, ture s povijesnim likovima koji pričaju povijesne priče (Eugen Kvaternik, Japod, Korana, Crna Kraljica i Serežani), animacijskim programom za djecu (potezanje užeta, skakanje u vrećama, *facepainting*, gađanje lukom i strijelom i sl.), zabavnog programa uz DJ-a, predstava i koncert KUD-a te cijeli program završava projekcijom povijesnog filma (Plitvičke doline, 20.7.2021.).

Slika 24. Legende Plitvičkih dolina



Izvor: web stranica Plitvičke doline, dostupno na: <https://www.plitvickedoline.hr/info/rakovica-plitvicke-doline/atrakcije/stari-grad-dreznik/>

Osim ovih manifestacija organizira se još nekoliko manjih manifestacija. Neke od njih su proslave svetaca kao što su proslava Svetog Antuna Padovanskog u mjestu Drežnik grad 12.6., proslava Svetog Ivana u mjestu Smoljanac 24.6. i proslava Svete Jelene u Rakovici 18.8., koje su popraćene uglavnom malonogometnim turnirom te zabavnim i glazbenim programom. Još jedna zanimljiva manifestacija na ovom području je i Barać Forest Trail. To je brdska utrka namijenjena svim ljubiteljima prirode i rekreacije. Održava se na području općine Rakovica u organizaciji Baraćevih špilja i Atletskog kluba Plitvice. Utrka se organizira na tri staze: Bunka trail (27km), Šišmiš Trail (14km) i Zerca Trail (4km). Također se organizira i dječja utrka koja se dijeli u posebne kategorije. Utrka se održava nakon sezone u rujnu ili listopadu i traje jedan dan. Posjetitelji su većinom stanovnici Hrvatske, a utrka okuplja oko 200 sudionika (Baraćeve špilje, 20.7.2021., Stotinka, 20.7.2021.).

3.4.4. Sportski turizam

Većina suvremenih turističkih kretanja uključuje neku sportsku aktivnost, uglavnom je riječ o sportskoj rekreaciji ili posjeti sportskim manifestacijama. Sportski turizam može se definirati kao putovanje i boravak pojedinaca izvan mjesta stalnog boravka zbog sudjelovanja u fizičkoj aktivnosti, gledanja fizičke aktivnosti ili posjete atrakcijama koje su vezane uz sport. To je oblik turističkih kretanja u kojima je sport glavni motiv putovanja i boravka turista (Kesar, 2020.). U mikroregiji NP Plitvička jezera postoji raznolika ponuda sportsko-turističkog sadržaja, to su: Adrenalin park OGI, Adrenalin park Plitvice, biciklističke ture, vožnje quadovima, Plitvički maraton, jahanje konja u rančevima Terra i Equus Igni, vožnja kajakom na Mrežnici te Zipline Pazi Medo.

Adrenalin park OGI nalazi se u mjestu Oštarski stanovi u općini Rakovica. Ovaj adrenalin park nudi mnogo raznolikog sadržaja i zabave za sve uzraste. Sadržaj Adrenalinskog parka OGI uključuje: *roping* poligon, vožnju quadovima, *paintball*, zipline avanturu, streličarstvo, *Tomahawk* bacanje sjekira, gađanje mete profesionalnom zračnom puškom, divovsku ljuljačku, vožnju planinskim biciklom i karting stazu (Turistički centar Marko, 20.7.2021., Plitvičke doline, 20.7.2021.). Drugi adrenalinski park u mikroregiji NP Plitvička jezera je Adrenalin park Plitvice u mjestu Selište Drežničko. Obujmom i sadržajem je nešto manji adrenalinskog parka Ogi, ali svejedno nudi dobru zabavu. Sadržaj Adrenalin parka Plitvice za sada uključuje zipline duljine od 300 m koji se proteže preko kanjona rijeke Korane i veliku ljuljačku, a uskoro u ponudu planiraju uključiti i penjanje i spuštanje po stijeni, *zorbing* i slične adrenalinske atrakcije (Adrenalin park Plitvice, 20.7.2021.).

Slika 25. Adrenalin park OGI



Izvor: web stranica Plitvičke doline, dostupno na: <https://www.plitvickedoline.hr/info/rakovica-plitvicke-doline/aktivni-odmor/adrenalin-park-ogi/>

Slika 26. Adrenalin park Plitvice



Izvor: web stranica Plitvičke doline, dostupno na: <https://www.plitvickedoline.hr/info/rakovica-plitvicke-doline/aktivni-odmor/adrenalinski-park-plitvice/>

Biciklizam u mikroregiji NP Plitvička jezera u zadnjih nekoliko godina je postao vrlo popularan. Biciklističke staze protkale su gotovo cijelo obližnje područje. Vozeći se biciklom prolazi se kroz guste mirisne šume, pitoreskne brežuljke, sela očuvane ljepote, jedinstvene vidikovce. Može se birati između težih i lakših ruta ovisno o fizičkoj spremnosti (Plitvičke doline, 21.7.2021.). Na području Plitvičkih dolina nudi se 7 različitih ruta. Osim na području Plitvičkih dolina, biciklističke staze i biciklizam su razvijeni i na području cijele Like, gdje također postoji veliki izbor staza različitih težina i za sve uzraste. Bilo da imate svoj bicikl, ili ga želite iznajmiti, bilo da želite lagano pedalirati uz žubor rijeka ili želite avanture po Velebitu, Lika je prepuna kontrastnih krajolika iznimno bogatih prirodnim i kulturnim ljepotama pogodnih i privlačnih za istraživanje biciklom (Lika Destination, 21.7.2021.).

Kao i biciklizam, vožnje quadovima su postale dosta popularne, ne samo na području NP Plitvička jezera nego i u Hrvatskoj općenito. Na području Like moguće je na nekoliko mjesta iznajmiti quad i tako obići Liku i njezine ljepote po raznolikim terenima, bilo kroz šumu ili po asfaltu. Vožnja quadovima moguća je i na području Velebita. Ponuda voženje quadom moguća je i na području Plitvičkih dolina, a quad je moguće iznajmiti na više mjesta kao što su Adrenalin park OGI, *Quad & Buggy* Plitvice te 16 Lakes hotel.

Plitvički maraton smatra se jednim od najtežih i najljepših maratona u Europi. U pitanju je dosta teška staza koja ima uzbrdice, nizbrdice, kombinaciju trčanja po suncu i uz jezera što je zahtjevno ali i zanimljivo za trkače. Inače se održava početkom lipnja, međutim zbog COVID-19 pandemije i neizvjesnosti mjera 2021. godine održao se početkom srpnja te je to bio 36. Plitvički maraton. Sudionici na maratonu mogu birati između maratona, polumaratona, dječje utrke i utrke na 5 km. Sudionicima se dijele startni paketi u kojima su uključeni ulaznica za NP Plitvička jezera, majica, obrok poslije utrke i drugo. Za kategorije maratona i polumaratona predviđene su i novčane nagrade.

Slika 27. Plitvički maraton



Izvor: Facebook profil Plitvički Maraton, dostupno na: <https://web.facebook.com/PlitvickiMaraton/photos/4030060810392717>

Ranch Terra nalazi se u mjestu Irinovac u općini Rakovica. Ono je obiteljski ranč koji nudi jedinstvene avanture jahanja u malim grupama po prirodnim stazama. Postoji mogućnost slobodnog jahanje u sklopu kojeg se nudi jahanje prirodom u pratnji vodiča. Također postoji mogućnost dnevnog izleta u sklopu kojeg se ide na jahanje stazom od 20 do 30 km u trajanju otprilike između 5 i 7 sati. Ranch Terra također nudi mogućnost pohađanja škole jahanja za one koji na području NP Plitvička jezera borave više dana. Osim Racha Terra, u blizini se nalazi i Ranch Equus Igni. On se nalazi u mjestu Jelov Klanac. Oni su s organiziranim

jahanjem na području Plitvičkih jezera započeli još 2006. godine. Njihovi programi jahanja namijenjeni su iskusnim jahačima te svim ljubiteljima prirode i prijatelja konja. Početnicima i ljudima bez ikakvog iskustva nude kratku ponudu jahanja nakon koje slijedi šetnja kroz šumu. Za jahače nude jahaće ture od nekoliko sati, jednodnevne izlete i višednevna jahanja, ovisno o jahačem iskustvu i kondiciji jahača (Ranch Equus Igni, 21.7.2021.).

Slika 28. Ranch Terra



Izvor: web stranica Ranch Terra, dostupno na: <https://ranch-terra.com/galerija/>

Slika 29. Ranch Equus Igni



Izvor: web stranica Equus Igni, dostupno na: <http://horseriding-croatia.com/project/photo-ranch-equus-igni/>

Mrežnica kajaking organizira se na gornjem toku rijeke Mrežnice kroz uzak procjep kroz koji sunčeva svjetlost dopire samo manji broj dana u godini i to u podne, stvarajući pritom zadivljujuće svjetlosne efekte. Prolazi se pokraj litica od bijelih stijena, bujne vegetacije i vodopada. Mrežnica je idealno mjesto za *kayaking* jer izmjenjuje dinamične dijelove s mirnijim te u istom ritmu održava i razinu adrenalina. Organizatori izleta pružaju svu potrebnu opremu kao što su: kaciga, prsluk, veslo, neoprensko odijelo, kišnu jaknu i vodonepropusne spremnika za pohranu osobnih stvari (Raftrek, 21.7.2021.).

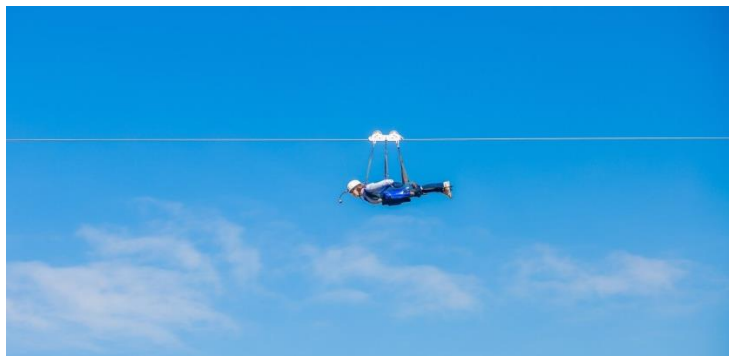
Slika 30. Mrežnica kayaking



Izvor: web stranica Terraktiv, dostupno na: <https://www.terraktiv.com/hr/izleti/jednodnevni/rijeka-mreznica,-kajaking-rijeka-mre%C5%BEnica.html>

Zipline Pazi Medo nalazi se nedaleko od NP Plitvička jezera u općini Vrhovine. Nalazi se u sklopu Sportsko rekreativnog centra „Bijeli vrh“. Dužina zipline Pazi Medo je duljine 1.700 m što ga čini jednim od najdužih ziplineova iz jednog komada u Europi. Ukoliko puše ledni vjetar brzina na ziplineu može doseći i 120 km/h, dok je prosječna brzina koja se dostiže oko 100 km/h. Osim ziplinea, u sklopu SRC-a „Bijeli vrh“ nalaze se biciklističke rute, Disc golf igralište te stijena za penjanje, a planiraju se uvesti i mnoge druge aktivnosti poput skijaške staze te para-jedriličarska i zmajarska uzletišta i sletišta (Zipline Pazi Medo 21.7.2021.).

Slika 31. Zipline Pazi Medo



Izvor: web stranica Zipline Pazi Medo, dostupno na: <https://www.zipline-plitvice.com/>

3.4.5. Ostali atrakcijski elementi turističke ponude

Osim navedenih specifičnih oblika turizma, ova mikroregija nudi još mnogo različitih aktivnosti i atrakcijskih elemenata. Kao što je spomenuto ranije, nastoji se promovirati gastronomski turizam, najviše putem projekta Lika Quality. Gastronomska ponuda mikroregije uglavnom je bazirana na tradicionalnoj ličkoj kuhinji, a sastojci su većinski pribavljeni od lokalnih proizvođača. Tradicionalna lička jela uključuju: kruh ispod peke, ličke pole krumpira, palenta, sir, putar, basa, sušeno meso, masnica, pita krumpirača, zeljanica,

kiseli kupus, uštipci, štrudle, pastrva i dr. Razvoj mnogih OPG-ova nudi raznolike gastronomske proizvode od kojih je možda najpoznatija Sirana Turkalj u kojoj se pravi razni domaći sirevi koji su osvojili razne domaće i međunarodne nagrade za svoju kvalitetu i okus. OPG Čubrić bavi se proizvodnjom meda koji nosi oznaku Lika Quality. Na ovom OPG-u, osim što se može kupiti med, može se isprobati i apiinhalacija. Apiinhalacija je udisanje zraka izravno iz košnice, koji pomaže u jačanju imuniteta i pri liječenju raznih stanja i bolesti.

Osim gastronomskog turizma, postepeno se razvija i kamping turizam, a to se može primijetiti izgradnjom novih i luksuznih kamp objekata kao što su Plitvice Holiday Resort koji je izrazito popularan zbog svojih kućica na drvetu u kojima mogu spavati turisti, te Camping Plitvice.

Popularni postaju i lovni i ribolovni turizam. Lovni turizam predstavlja značajnu turističku ponudu u Lici. Raznolikost divljači ne privlači samo lovce u lovišta na ovom području, već i njihove pratiocice kao i ljubitelje foto safarija u potrazi za izvanrednim pejzažima i fotografijama flore i faune. Ribolov je popularan i na području Like i na području Karlovačke županije. Karlovačka županija je zbog svojih voda jedna od najprivlačnijih destinacija za ribolovni turizam u Hrvatskoj. Na području grada Gospića postoji duga tradicija sportskog ribolova koja seže još u 1927. godinu kada je osnovana Sportsko ribolovna udruga Lika. Danas udruga gospodari rijekom Likom i njezinim pritocima (Turistička zajednica Ličko-senjske županije, 21.7.2021.).

3.5. Posjetiteljska infrastruktura mikroregije

Prometna povezanost između turističkih atrakcija mikroregije je vrlo dobra. Do svake atrakcije moguće je doći državnim cestama. Posjetiteljska infrastruktura u mikroregiji je relativno dobro razvijena. Svaka od turističkih atrakcija sadrži bar dio potrebne posjetiteljske infrastrukture zbog koje je moguć razvoj turizma na tim atrakcijama, a to su uglavnom: parking za posjetitelje, informativni punktovi, sanitarni čvorovi, prodaja karata za atrakcije za koje se naplaćuje ulaz, ugostiteljski objekti, uređene staze za obilazak, suvenirnice, organizirane edukativne radionice i sl.

Baraćeve špilje u ponudi imaju obilazak špilje u pratnji vodiča. Obilazak se organizira u grupama ovisno o tome kako posjetitelji dolaze na to područje. Kupnja ulaznica moguća je na info pultu koji se nalazi ispred ulaza u špilju. Na info pultu mogu se kupiti i suveniri. Za posjetitelje su osigurani sanitarni čvor i parking. U ponudi su još i teren za badminton,

igralište za djecu i mjesto za sjesti i odmoriti dok se čeka obilazak špilje. Osim obilaska špilje za posjetitelje postoje i tri pješačke staze u okolici duljina 1,2 km, 3,1 km i 7,5 km.

Prilikom organizacije Moto susreta u Slunju, Dana grada Slunja i Momenta Dementa u Slunju posjetitelji imaju mogućnost sjesti, nešto pojesti i popiti ispod šatora koji se nalaze na mjestu na kojem je organiziran glazbeni program ovih manifestacija. Također je za posjetitelje osiguran parking i sanitarni čvorovi. Dodatno prilikom organizacije Momenta Dementa za posjetitelje su organizirane razne radionice i osigurano im je područje za smještaj. Grad Slunj je općenito bogat gastronomskom i ugostiteljskom infrastrukturom gdje se nudi pregršt sadržaja, šetnica i mjesta za posjetiti i obići.

Na području PP Velebit i SJ Velebit posjetiteljima je omogućen obilazak ovih atrakcija putem uređenih staza, karte za te atrakcije mogu se uzeti na ulazu. Posjetiteljima su osigurani parking, suvenirnica, gastronomski objekti i sanitarni čvorovi.

Stari grad Drežnik od posjetiteljske infrastrukture sadrži samo biciklističke i pješačke staze, pristupnu cestu i parking. Tokom organizacije manifestacije Legende Plitvičkih dolina, posjetiteljima su osigurani sanitarni čvor, razne radionice i zabavni program.

Objekti kulturnog turizma kao što su Memorijalni centar Nikola Tesla i Ivanina kuća bajke od posjetiteljske infrastrukture sadrže parking, mjesto za prodaju ulaznica i suvenira, sanitarne čvorove i edukativne radionice. Objekti sportskog turizma kao što su Adrenalin park OGI i Plitvice te SRC „Bijeli vrh“ od posjetiteljske infrastrukture sadrže mjesto za naplaćivanje korištenja sprava i atrakcija, parking, sanitarne čvorove i atrakcijske sprave samog objekta.

3.6. Raspoloživost smještajnih i ostalih ugostiteljskih kapaciteta

Na području općine Rakovica ponuda smještajnih objekata dijeli se na hotele, kampove, obiteljski smještaj, restorane sa smještajem, smještaj kod domaćina i turističko naselje. U općini Rakovica nalaze se 4 hotela, od kojih su tri hotela sa 4 zvjezdice i jedan s tri zvjezdice, 5 kampova, 235 objekata u obiteljskom smještaju, 7 objekata koji se vode kao restorani sa smještajem, 14 objekata koji se klasificiraju kao smještaj kod domaćina i jedno turističko naselje. Od ostalih ugostiteljskih objekata u općini rakovica nalazi se 17 gastronomskih objekata, od kojih su 10 restorani, jedan bistro, jedan *fast food* i 5 *cafe* barova (Plitvičke doline, 25.7.2021.).

Na području općine Plitvička jezera nalazi se 5 hotela, 390 objekata u privatnom smještaju, 2 kampa, 2 hostela, 2 turistička naselja i 9 objekata u kategoriji ostali objekti za smještaj. Od gastronomskih objekata na području općine Plitvička jezera nalazi se 8 restorana, 10 bistrea i 6 *cafe* barova (*Discover Plitvice*, 25.7.2021.).

Na području grada Slunja od smještajnih objekata nalaze se jedan hostel, jedan hotel, jedan kamp, 12 kuća za odmor, 104 objekta u obiteljskom smještaju, jedan pansion, 4 restorana sa smještajem i 3 objekta koja se klasificiraju kao *Bike & Bed*. Od ostalih ugostiteljskih objekata na području grada Slunja nalazi se 9 barova, 5 objekata u kojima se prodaju domaći proizvodi, jedan kongresni centar te 14 objekata u kojima se poslužuje hrana (Slunj Rastoke, 25.7.2021.).

U gradu Ogulinu od smještajnih objekata nalaze se 2 hotela, jedan kamp, dvije lovačke kuće i 62 objekta u privatnom smještaju. Od gastronomskih objekata na području grada Ogulina nalaze se 3 restorana, 3 ugostiteljska obrta i 3 pizzerije i *fast food*-a (Turistička zajednica Grada Ogulina, 25.7.2021.).

Područje grada Otočca obuhvaća 123 objekata za smještaj turista i gastronomske objekte za koje nije bilo moguće pronaći točan broj. Na području grada Gospića od smještajnih objekata nalaze se 2 hotela, 2 motela, jedan hostel, 71 objekt u privatnom smještaju i jedan kamp te 10 gastronomskih objekata (*Discover Otočac*, 25.7.2021.).

Može se primijetiti kako je mikroregija NP Plitvička jezera turistički razvijena i nudi široku paletu ugostiteljskih i gastronomskih objekata koji mogu zadovoljiti turističke potrebe turista različitih profila.

3.7. Ustrojstvo i promocijske aktivnosti turističkih zajednica

Turističke zajednice su organizacije koje djeluju po načelu destinacijskog menadžmenta, a osnivaju se radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane (Narodne novine, 2019.).

Turističke zajednice imaju različite zadaće koje provode. One upravljaju turističkom infrastrukturom, organiziraju manifestacije i priredbe koje pridonose turističkom identitetu destinacije, objavljuju komercijalne oglase na svojim online i offline kanalima komunikacije,

organiziraju stručne skupove i obavljaju druge poslove i zadaće u funkciji razvoja turizma i destinacije (Narodne novine, 2019.).

Turističke zajednice koje djeluju i koje su povezane s područjem mikoreregije Parka su dvije županijske turističke zajednice: TZ Karlovačke županije i TZ Ličko-senjske županije. Osim županijskih TZ, djeluju i lokalne TZ: TZ općine Rakovica, TZ općine Plitvička jezera, TZ općine Josipdol, TZ općine Brinje, TZ općine Perušić, TZ općine Vrhovine, TZ grada Otočca, TZ grada Slunja, TZ grada Gospića i TZ grada Ogulina.

Na web stranici TZ Karlovačke županije mogu se pronaći razne informacije koje mogu biti korisne turistima ali i djelatnicima u turizmu: lokacije punktova za COVID-19 testiranje, lokacije karantena za turiste, upute za izdavanje oznake „*Safe stay in Croatia*“, informacije o destinacijama, aktivnom odmoru (jahanje, lovi i fotolov, ribolov, rafting i sl.), prijedlozima za odlazak na izlet (npr. Rastoke, jezero Sabljaci, Zeleni kut), turističkim atrakcijama, mitovi i legende područja Karlovačke županije (kao npr. Legenda o Petrovoj gori, Legende o klečkim i ozaljskim vješticama), gastronomska ponuda (u to se ubrajaju razni ugostiteljski objekti, lokalni proizvodi i tradicijska kuhinja), popis smještajnih objekata po kategorijama i općinama ili gradovima te osnovne informacije kao što su kontakt informacije. Na stranici se također može naći i popis svih turističkih zajednica koje djeluju na području Karlovačke županije.

Kao i na prethodnoj, na web stranici TZ Ličko-senjske županije mogu se pronaći informacije o popisu lokacija za testiranje na COVID-19 i informacije o oznaci „*Safe stay in Croatia*“. Na stranici se mogu dobiti informacije o aktivnostima u Ličko-senjskoj županiji kao što su biciklizam, pješaćenje, planinarenje, lov i ribolov, speleo turizam, sportovi na vodi i sl. te preporuke za posjet turističkim atrakcijama poput Kuće Velebita, Cerovačke špilje, Vrtova Lunjskih maslina. Pod kategorijom „Upoznajte regiju“ nalaze se informacije o kulturi, nacionalnim parkovima i općenite informacije o regiji i većim mjestima unutar nje. Također se mogu pronaći informacije i o smještaju te gastronomskoj ponudi. Pod kategorijom „Kontakt“ nalaze se novosti vezane uz županiju, opći akti, obavijesti, programi rada te financijski planovi i izvješća.

Turistička zajednica općine Rakovica osmislila je jedinstveni naziv „Plitvičke doline“ za područje na kojem djeluje i obavlja svoje aktivnosti. Na službenoj stranici TZ mogu se pronaći razne informacije vezane uz Plitvičke doline. Na naslovnoj stranici objavljuju sve novosti vezane uz turistička događanja ne samo na području općine Rakovica nego i na

području mikroregije kao što su npr. manifestacije Legende Plitvičkih dolina, Tjedan štrudle u Karlovačkoj županiji i sl. Na stranicama TZ općine Rakovica mogu se pronaći informacije o: ponudi i vrstama smještajnih objekata, gastronomskoj ponudi, atrakcijama (npr. Ranch Dolina jelena, Baraćeve špilje, biciklističke staze, terensko jahanje i ostalo), prijedlozi za aktivni odmor (kao npr. adrenalinski parkovi, vožnja *quadom*, lov, nordijsko hodanje, vožnja biciklom i ostalo) na području općine te osnovne informacije o općini Rakovica poput statističkih izvješća, dokumenata, kutak za iznajmljivače, novosti, domaći proizvodi i proizvođači, kontakt informacije i galerija.

Turistička zajednica općine Plitvička jezera svojim radom nastoji pokazati bogato i raznoliko okruženje Parka. Kao i na stranicama ostalih turističkih zajednica mogu se pronaći informacije o aktivnostima, gastronomiji i smještaju. Neke od aktivnosti koje se promoviraju na stranici TZ općine Plitvička jezera su: Astronomsko društvo Korenica, skijalište i sanjkalište Mukinje, *Airsoft* klub Lika, Paragliding Bjelopolje, bicikliranje, planinarenje i dr. Osim aktivnosti na području općine Plitvička jezera mogu se naći i informacije o aktivnostima u drugim općinama kao što su Rastoke, Baraćeve špilje, Muzej Gacka i dr. Pod kategorijom „gastronomija“ navedeni su svi objekti u kojima se poslužuje hrana i piće na području općine, a pod kategorijom „smještaj“ nalazi se popis smještajnih objekata u kojima turisti mogu boraviti. Na web stranici turističke zajednice mogu se pronaći potrebni kontakti raznih pružatelja usluga kao što su: policija, pošta, banka, benzinska postaja, ljekarna, vatrogasci, Gorska služba spašavanja, putničke agencije i lista službenih odnosno licenciranih vodiča na Plitvičkim jezerima. Kao način da se sačuvaju šume nudi se mogućnost slanja eRazglednice s Plitvičkih jezera putem njihove web stranice.

Na web stranici TZ općine Josipdol mogu se pronaći informacije o samoj općini (povijest, kako doći do općine i sl.). U općini Josipdol nalaze se ostatci Modruške gradine, utvrde koja je bila trgovačko, političko, kulturno i duhovno središte srednjovjekovne Hrvatske, o kojoj se može više pročitati na web stranici. Također se nalaze informacije o znamenitostima općine (sakralna baština, kulturna baština i arheološko nalazište), gastro ponudi i ponudi smještaja u općini, aktivnom odmoru (biciklizam, šetnja i planinarenje, lov) i aktivnostima u okolici (NP Plitvička jezera, jezero Sabljaci, Bjelolasica, Ivanina kuća bajke).

Turistička zajednica općine Brinje, na svojim stranicama objavljuje novosti vezane uz općinu, novosti za iznajmljivače, javne pozive i događanja u općini i okolici. Mogu se naći informacije vezane uz smještaj, manifestacije (rock koncert „80-e su bile godine“, 1. Lika

Like festival i sl.), restoranima u općini, aktivnom odmoru (biciklizam, planinarenje, penjanje, skijanje) i kulturnu baštinu općine (kapela Sv. Vida, kameni most, Brončani kip brinjskog minera i dr.).

Turistička zajednica općine Perušić također na svojoj web stranici objavljuje informacije o aktivnom odmoru na tom području (pješačenje, planinarenje, biciklizam, lov i ribolov, vožnja kajakom i dr.), manifestacijama, kulturi i običajima ličkog kraja, smještaju i gastro ponudi, općenito o razvoju Perušića, Pećinskom parku Grabovača, kao i opće informacije poput kontakt podataka.

Turistička zajednica Vrhovine na svojoj web stranici sadrži opće informacije o općini, objavljuje dokumente (godišnja izvješća, razne odluke i sl.), smještajnim objektima, ličkoj kuhinji odnosno gastro ponudi općine i atrakcijama (Zipline Pazi Medo, sportsko penjanje, bicikliranje, *disc* golf, NP Plitvička jezera, Vrilo Gacke).

Turistička zajednica grada Otočca bavi se promocijom grada Otočca. Na njihovoj web stranici može saznati nešto više o povijesti grada, aktivnostima i atrakcijama (Muzej Gacke, Hrvatski centar za autohtone vrste riba i rakova krških voda, Kuterevo, biciklizam, planinarenje, razgledavanje i branje jagoda po eko načelima, vožnja kajakom ili kanuom, vožnja quadom), manifestacijama u gradu (Eko etno Gacka Otočac, Smotra folklora Otočac). Kao i kod ostalih turističkih zajednica na stranice se mogu pronaći osnovne informacije poput kontakt podataka, raznih dokumenata i slično.

Aktivnosti i atrakcije koje se oglašavaju na stranici Turističke zajednice grada Slunja su: biciklizam, manifestacije (npr. Dani grada slunja, Modem festival, Slunjska večer Bećarca) jahanje, kuglanje, kupanje, lov i ribolov, motokros, nordijsko hodanje i pješačenje, vožnja quadom, rafting, kajaking i vožnja kanuom. Na svojim stanicama objavljuje novosti vezane uz nova događanja i opće informacijam koje su uglavnom namijenjene stanovništvu grada Slunja, gastronomsku ponudu grada Slunja, ponudu smještaja te informacije o banci, važne brojeve, vozni red autobusa i informacije za iznajmljivače.

Turistička ponuda koja se oglašava na web stranici Turističke zajednice grada Gospića uključuju: rodnu kuću dr. Ante Starčevića, Pustolovni izletnički centar „Rizvan City“, Memorijalni Centar Nikola Tesla, Muzej Like, PP Velebit, paragliding, ribolov, organizirani lov, biciklizam, sportsko penjanje i jahanje. Također na web stranici nalazi se galerija, video razglednica, dokumenti i kontaktni podaci.

Kao i kod većine navedenih turističkih zajednica, TZ grada Ogulina na svojoj stranici objavljuje popis smještajnih objekata, gastro ponudu i objekte, novosti i obavijesti (poput poput lokacija za testiranje na COVID-19). Također se mogu pronaći i legende toga područja (o nastanku Kleka, o klečkim vješticama, Đulinom ponoru, klečkoj špilji i vilinskoj vodi), popis i informacije o kulturno-povijesnim spomenicima u gradu (Frankopanski kaštel, Vrelo Cesarovac, Kapela Sv. Jakova, bista Ivane Brlić-Mažuranić i dr.). Aktivnosti i atrakcije koje se oglašavaju na stranici Turističke zajednice grada Ogulina su: cikloturizam, planinarenje i alpinizam, skijanje, *snowboard*, sanjkanje, lov, foto/jeep safari, sportski ribolov, vjerski turizam (dva marijanska svetišta: Crkva Sv. Marije od Čudesa i Crkva Sv. Marije Utješiteljice), Zavičajni muzej, tematske rute (ruta bajke i poučna botanička staza Klek), Ivanina kuća bajke, kongresni turizam i rekreacija na vodi te tradicionalne manifestacije poput Ogulinskog festivala bajke, Dječjih maskara, Frankopanske ljetne večeri, Dani meda i ogulinskog zelja i mnoge druge.

Na stranicama turističkih zajednica koje se nalaze na području mikroregije NP Plitvička jezera može se primijetiti velika aktivnost i ažurnost turističkih zajednica. Na svim službenim web stanicama mogu se pronaći informacije o turističkoj ponudi kojom upravljaju TZ, ponuda smještaja i gastronomskih objekata, opće informacije o području kojim turistička zajednica upravlja i mnoge druge informacije.

4. REZULTATI I INTERPRETACIJA PRIMARNOG ISTRAŽIVANJA O PERCEPCIJI POSJETITELJA PROMATRANE MIKROREGIJE

Istraživanje percepcije posjetitelja o turističkoj ponudi mikroregije NP Plitvička jezera provedeno je tokom mjeseca srpnja 2021. godine, točnije od 5. srpnja do 31. srpnja. Istraživanje se provelo putem anketnog upitnika na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku u fizičkom obliku i pomoću anketnog upitnika u online verziji putem platforme Google obrazac na engleskom jeziku. Ispitivanje je provedeno na području NP Plitvička jezera i u smještajnim objektima u kojima su boravili turisti koji posjećuju Park.

4.1. Predmet i cilj istraživanja

Kao što je navedeno u uvodu, predmet istraživanja je percepcija posjetitelja o turističkoj ponudi mikroregije NP Plitvička jezera.

Cilj ovog istraživanja je saznati koliko su turisti odnosno posjetitelji NP Plitvička jezera upoznati s turističkom ponudom okolice i kolika je posjećenost tih atrakcija od strane turista.

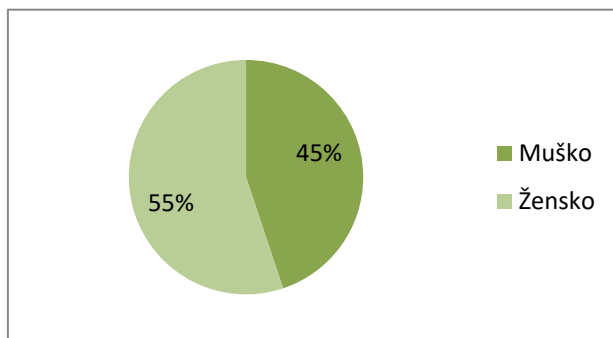
4.2. Uzorak i metodologija istraživanja

Za istraživanje percepcije posjetitelja NP Plitvička jezera o turističkoj ponudi mikroregije korišteno je primarno istraživanje putem anketnog upitnika u fizičkom i online obliku. Sveukupno je prikupljeno 134 anketna upitnika, od kojih se 7 nije moglo analizirati zbog nepopunjenosti anketnog upitnika do kraja ili izostavljenosti određenih informacija bitnih za analizu. Iz toga slijedi da se analiza temelji na 127 upitnika, od kojih je samo 10 prikupljeno online putem, a ostatak (117) putem fizičkog anketnog upitnika na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku.

4.3. Sociodemografska obilježja ispitanika

U anketnom upitniku ispitanicima su postavljena sociodemografska pitanja o spolu, dobi, zaposlenju, završenom stupnju obrazovanja, zemlji iz koje dolaze, veličini mjesta u kojem žive te o pratnji na putovanju. U nastavku ovog poglavlja će se analizirati navedena obilježja. Od ispitanih 127 turista 70 ispitanika (55%) su bile žene, a 57 ispitanika (45%) muškarci.

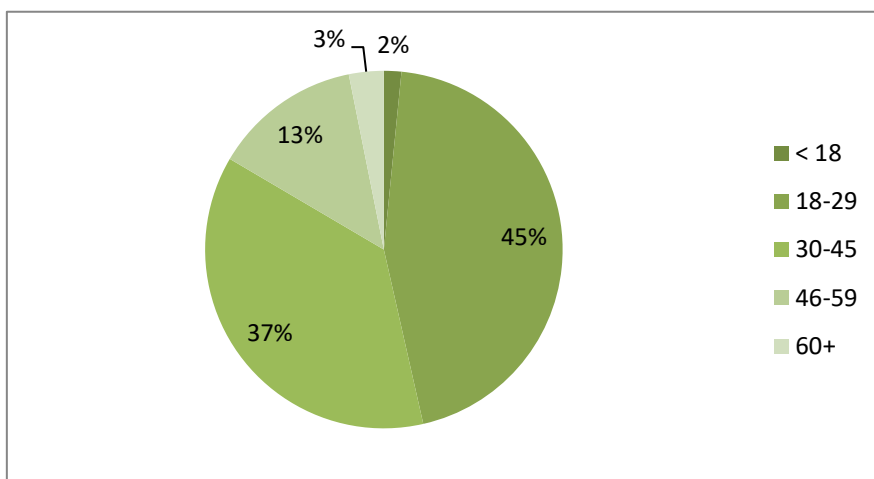
Grafikon 3. Spol ispitanika



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Od svih ispitanika najveći je broj onih između 18 i 29 godina, 57 ispitanika, odnosno 45%. 47 ispitanika (37%) pripadalo je skupini od 30 do 45 godina, njih 17 (13%) je iz skupine 46-59 godina, četvero (3%) iz skupine 60+ godina i dvoje ispitanika (2%) je bilo mlađe od 18 godina.

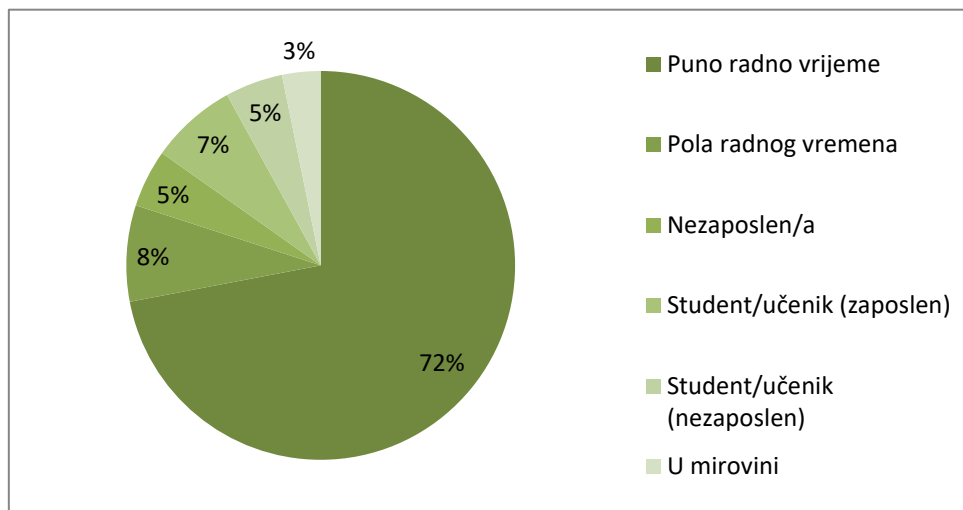
Grafikon 4. Dobna skupina ispitanika



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Najveći broj ispitanika zaposleno je na puno radno vrijeme, čak njih 90 (72%). 10 ispitanika (8%) zaposleno je na pola radnog vremena, njih 6 (5%) je u potpunosti nezaposleno, a četiri ispitanika (3%) su u mirovini. 9 ispitanika (7%) pripada kategoriji studenta/učenika koji su zaposleni, a njih 6 (5%) kategoriji nezaposlenog studenta/učenika.

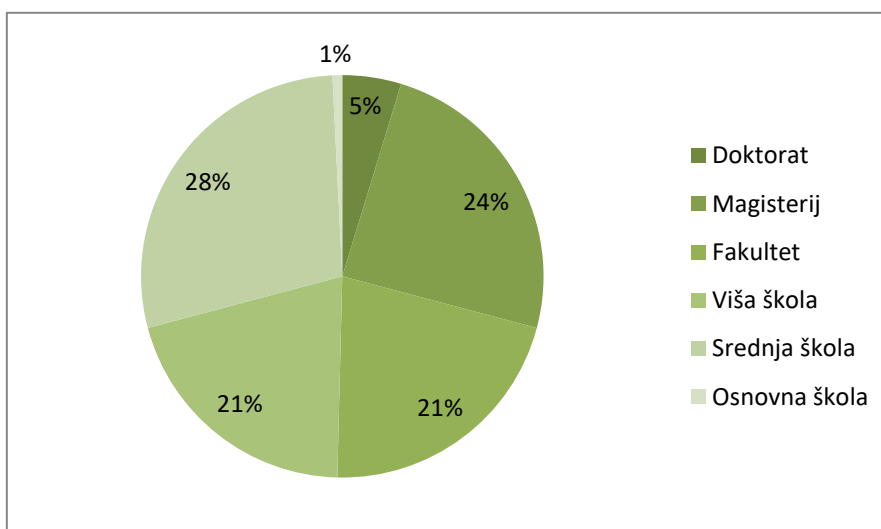
Grafikon 5. Zaposlenost ispitanika



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Najveći broj ispitanika, 28% (36), ima završenu srednju školu. 31 ispitanik (24%) ima završen stupanj obrazovanja magisterij, 27 ispitanika (21%) završen fakultet, 26 ispitanika (21%) imaju završenu višu školu, 6 ispitanika (5%) ima doktorat, te samo jedan ispitanik (1%) ima završenu osnovnu školu.

Grafikon 6. Završen stupanj obrazovanja ispitanika

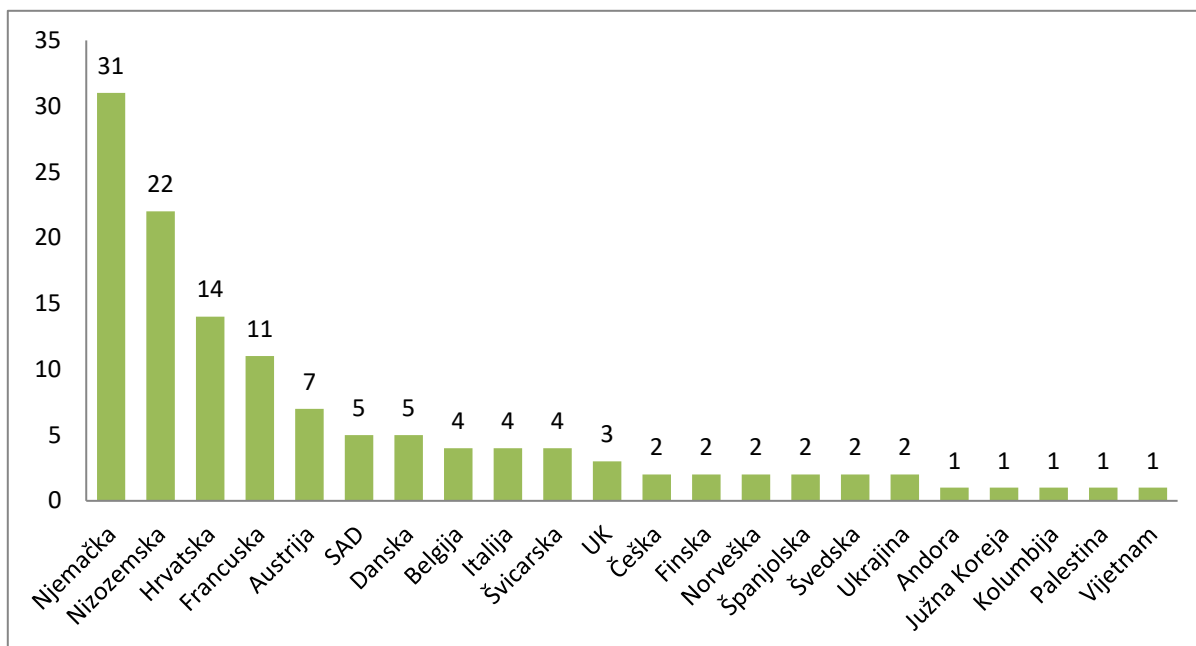


Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Od 127 ispitanika 31 ispitanik su bili turisti iz Njemačke, što ih čini najbrojnijim ispitanicima. Nakon njih slijede turisti iz Nizozemske od kojih je bilo 22 ispitanika. 14 ispitanika bili su domaći turisti iz Hrvatske, 11 iz Francuske i 7 iz Austrije. Po 5 ispitanika ih je bilo iz Sjedinjenih Američkih Država i Danske. Po 4 ispitanika su bili turisti iz Belgije, Italije i Švicarske. Troje ispitanika bili su turisti iz Ujedinjenog Kraljevstva, po dvoje ispitanika su

turisti iz Češke, Finske, Norveške, Španjolske, Švedske i Ukrajine. Po jedan ispitanik bili su turisti iz Andore, Južne Koreje, Kolumbije, Palestine i Vijetnama.

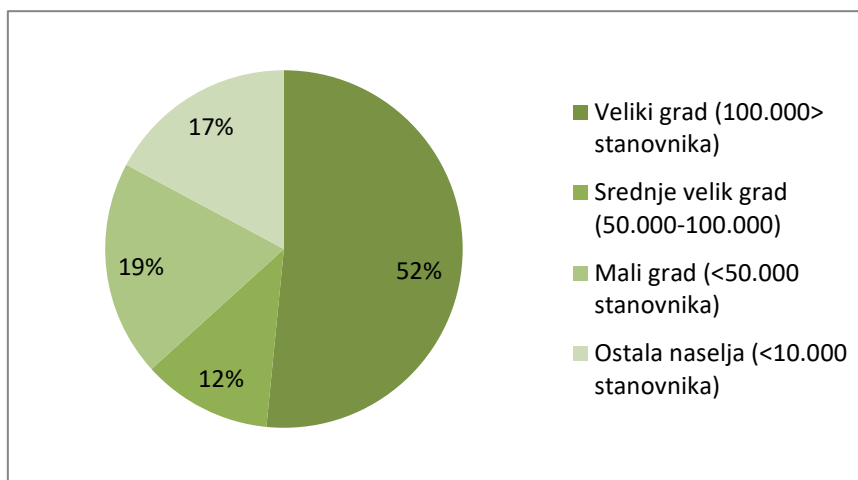
Grafikon 7. Zemlja porijekla ispitanika



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Više od polovice ispitanika, 52% (66 ispitanika) živi na području velikog grada s više od 100.000 stanovnika. 15 ispitanika (12%) živi na području srednje velikog grada s brojem stanovnika između 50.000 i 100.000. U malim gradovima, s manje od 50.000 stanovnika, živi 25 ispitanika, odnosno 19% ispitanika. Ostatak ispitanika, njih 22 (17%) živi u ostalim oblicima naselja s manje od 10.000 stanovnika.

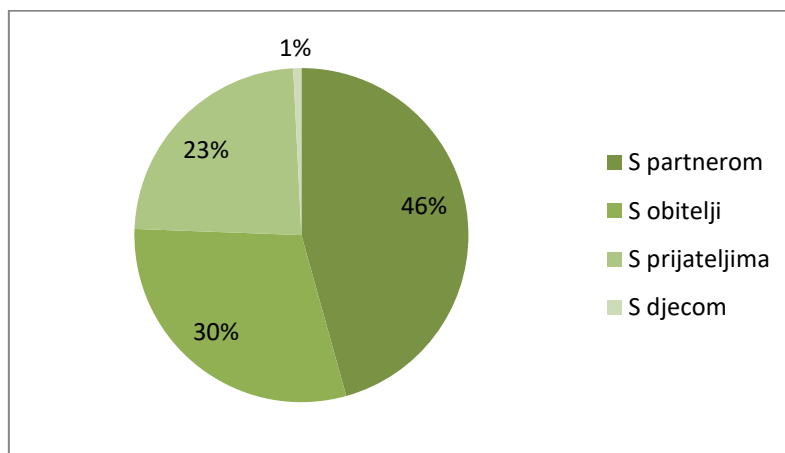
Grafikon 8. Oblik naselja u kojem žive ispitanici



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Najveći broj ispitanika putovao je u pratnji s partnerom, njih 58 (46%). 38 ispitanika (30%) putovalo je sa svojim obiteljima, 30 ispitanika (23%) je putovalo s prijateljima, te je samo jedan ispitanik (1%) putovao samo s djecom.

Grafikon 9. Prasnja ispitanika na putovanju



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

4.4. Upoznatost ispitanika s turističkom ponudom mikroregije

Prije nego što se ispitanike pitalo koliko su upoznati s turističkom ponudom mikroregije, postavljana su im pitanja vezana uz boravak u Hrvatskoj, način na koji su čuli za NP Plitvička jezera, ali i ostale turističke atrakcije, posjećuju li NP Plitvička jezera prvi put ili ne, razlog dolaska na područje mikroregije NP Plitvička jezera, te koliko dugo ostaju u tom području.

Od svih ispitanih, 54 ispitanika je odgovorilo da im ovo nije bio prvi boravak u Hrvatskoj, dok je za 59 ispitanika ovo bio prvi boravak u Hrvatskoj. Iz analize ovog pitanja isključeni su domaći turisti, odnosno oni koji žive u Hrvatskoj.

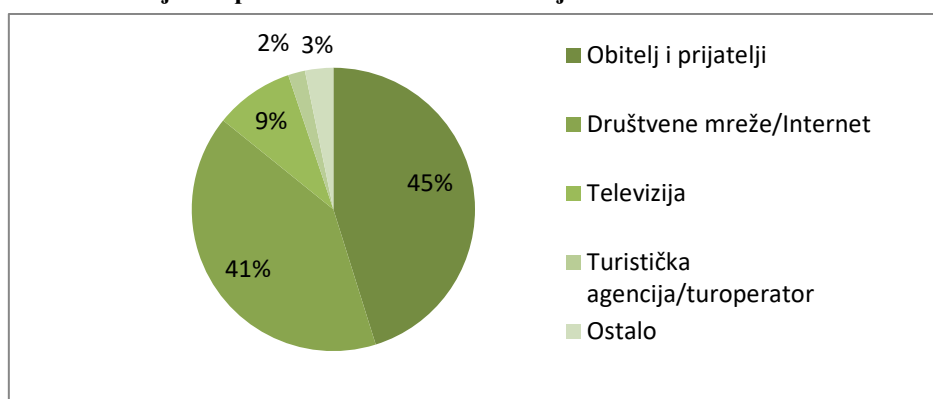
Grafikon 10. Borave li ispitanici prvi put u Hrvatskoj?



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Na pitanje kako su saznali za NP Plitvička jezera, veći broj ispitanika je zaokružio više različitih odgovora, tako da su se odgovori na ovo pitanje analizirali samo u postotku kako bi se moglo vidjeti na koji način su najviše ispitanici čuli za NP Plitvička jezera. Sukladno tome, najveći broj ispitanika za NP Plitvička jezera čulo je od obitelji i prijatelja, njih 45%. 41% ispitanika za NP Plitvička jezera su čuli putem društvenih mreža/Interneta, 9% putem televizije, 2% putem turističkih agencija/ turoperatora, a 3% su odgovorili Ostalo. U kategoriji Ostalo odgovori kako su čuli za NP Plitvička jezera bili su putem knjiga i jedan odgovor je bio da je ispitanik čuo za NP Plitvička jezera od kolegice s faksa koja je porijeklom iz Hrvatske.

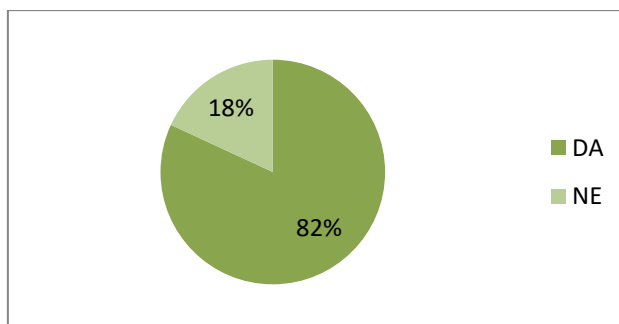
Grafikon 11. Način na koji su ispitanici čuli za NP Plitvička jezera



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Od svih ispitanika, 82% (104 ispitanika) posjećuju NP Plitvička jezera prvi put, dok za 18% ovo nije bio prvi put da posjećuju Plitvice. Na ovo područje Hrvatske zbog NP Plitvička jezera došlo je čak 122 ispitanika, dok je njih 5 navelo da su došli zbog nekog drugog razloga na ovo područje. Za drugi razlog zbog kojeg su došli su naveli: posjetiti zemlju, bijeg od gradske vrućine, istražiti zanimljiva mjesta, posjet Memorijalnom centru Nikola Tesla i istražiti topografiju te odmor.

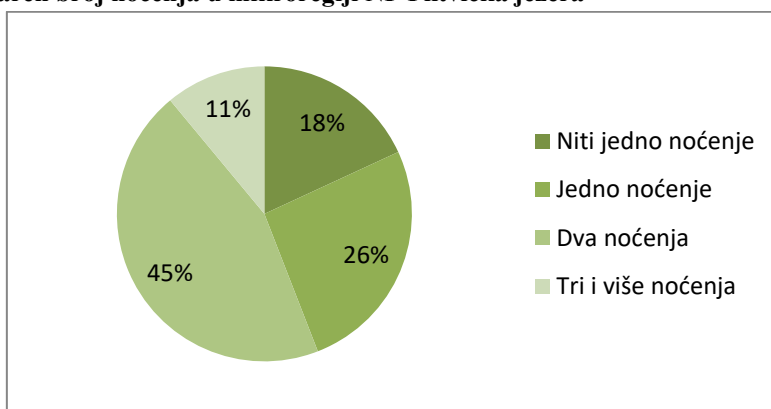
Grafikon 12. Prvi posjet NP Plitvička jezera



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Ispitanicima je također bilo postavljeno pitanje o duljini boravka u području mikroregije NP Plitvička jezera. Najveći broj ispitanika, 57 ispitanika (45%), ostvario je dva noćenja u mikroregiji Parka. Jedno noćenje ostvarilo je 33 ispitanika (26%), tri i više noći ostvarilo je 14 ispitanika (11%), a 23 ispitanika (18%) nisu ostvarili niti jedno noćenje nego su posjetili Park samo u prolazu.

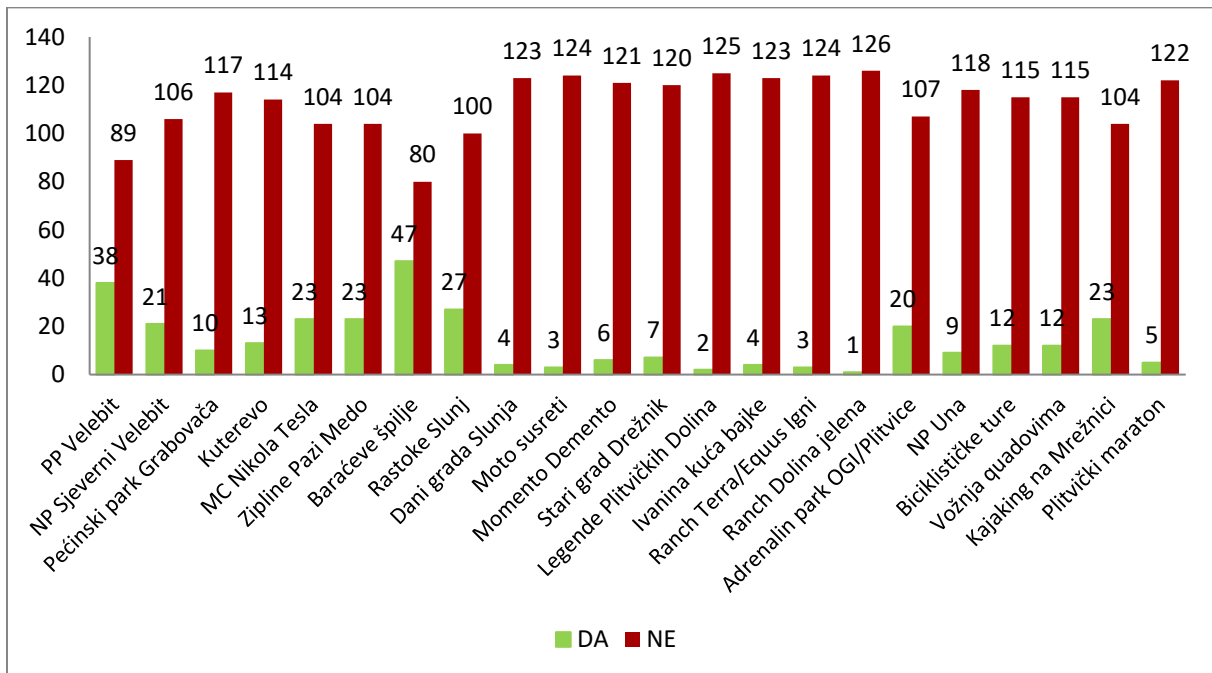
Grafikon 13. Ostvaren broj noćenja u mikroregiji NP Plitvička jezera



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

U analizu upoznatosti posjetitelja Parka s njegovom turističkom ponudom i atrakcijama, odnosno na području Parkove mikroregije, uključene su bile sljedeće turističke atrakcije: PP Velebit, NP Sjeverni Velebit, Pećinski park Grabovača, Kuterevo - utočište medvjeda, Memorijalni centar Nikola Tesla, Zipline Pazi Medo, Baraćeve špilje, Rastoke Slunj, Dani grada Slunja, Moto susreti Slunj, Momento Demento, Stari grad Drežnik, Legende Plitvičkih dolina, Ivanina kuća bajke, Ranch Terra i Equus Igni, Ranch Dolina jelena, Adrenalin park OGI i Plitvice, NP Una, biciklističke ture, vožnje quadovima, kajaking na Mrežnici i Plitvički maraton. Prema prikupljenim anketama može se primijetiti da je zapravo vrlo malo ispitanika upoznato s atrakcijama koje se nude u području Parka. Posjetitelji su najviše čuli za Baraćeve špilje (47 ispitanika), PP Velebit (38 ispitanika) i Rastoke Slunj (27 ispitanika). Za Memorijalni centar Nikola Tesla, Zipline Pazi Medo i kajaking na Mrežnici čulo je po 23 ispitanika, 21 ispitanik je upoznat s NP Sjeverni Velebit te njih 20 je upoznato s ponudom adrenalinskih parkova OGI i Plitvice. S ostatkom turističke ponude upoznat je izrazito mali broj ispitanika što se može vidjeti u grafu ispod. Bitno je za napomenuti da je broj ispitanika koji su upoznati s turističkom ponudom i atrakcijama zbroj svih odgovora tj. svih 127 anketa koje su ispunjene. Zabrinjavajući je podatak da čak 29 ispitanika koji su ispunjavali anketu, nisu čuli niti za jednu od navedenih atrakcija, dok ostalih 98 ispitanika je upoznato s barem jednom ili više atrakcija koje se nude u mikroregiji NP Plitvička jezera.

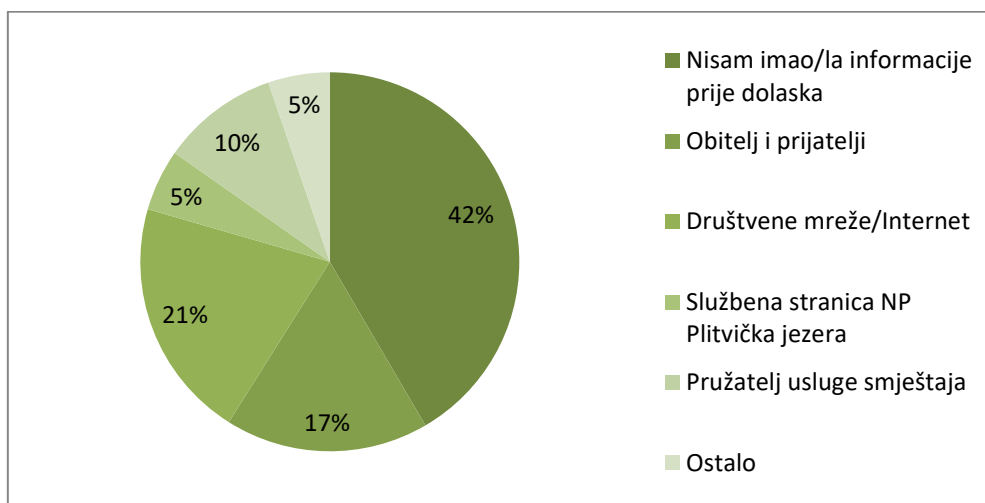
Grafikon 14. Upoznatost ispitanika s turističkim atrakcijama na području mikro regije NP Plitvička jezera



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Na pitanje kako su došli do informacija o navedenim atrakcijama, neki su ispitanici zaokružili više različitih odgovora, tako da će se odgovori na ovo pitanje analizirati samo u postotku kao i odgovori na pitanje kako su ispitanici čuli za NP Plitvička jezera. Budući da je velik broj ispitanika upoznat s jednom ili par atrakcija njihovi odgovori su uglavnom bili kombinacija odgovora da nisu imali informacije o ostalim atrakcija i onaj način na koji su čili za atrakcije koje su zaokružili. Prema odgovorima koje su dali ispitanici njih 42% ih je odgovorilo da za većinu turističkih atrakcija nisu imali informacije. Za atrakcije s kojima su upoznati njih 17% je odgovorilo da su informacije dobili od obitelji i prijatelja, 21% su informacije o atrakcijama pronašli putem društvenih mreža/Interneta, samo 5% je do informacija došlo preko službene stranice NP Plitvička jezera. 10% ispitanika je za turističke atrakcije saznalo od pružatelja smještaja kod kojeg su ostvarivali noćenje. 5% ispitanika je kao odgovor odabralo kategoriju Ostalo, gdje su naveli da su za turističke atrakcije saznali putem: knjiga, reklame na cesti i savjetnika za putovanje (eng. *travel guide*).

Grafikon 15. Način dolaska ispitanika do informacija o turističkim atrakcijama mikroregije NP Plitvička jezera



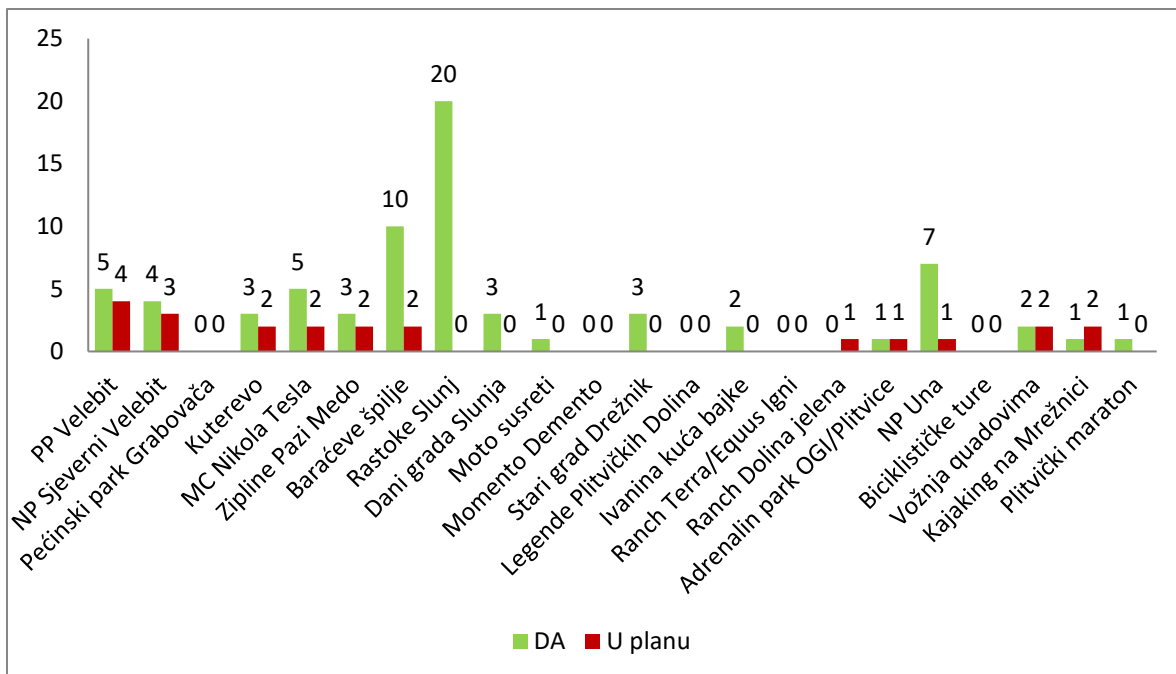
Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

4.5. Zainteresiranost ispitanika za korištenjem turističke ponude mikroregije

Budući da je informiranost o turističkim atrakcijama mala, zainteresiranost i posjećenost tih atrakcija je još i manja. Prilikom ispunjavanja upitnika velika većina ispitanika se iznenadila raznolikošću ponude te su bili razočarani što prije nisu znali za određene atrakcije. Neki ispitanici su spremili popis i zapisali si neke atrakcije kako bi ih mogli posjetiti, te su također tražili savjet što bi bilo najbolje posjetiti ovisno o njihovim željama i preferencijama. U Grafikonu 16. može se vidjeti kolika je posjećenost bila turističkih atrakcija koje su bile navedene u anketnom upitniku. U analizi se može vidjeti koliki je broj ispitanika posjetio određene atrakcije i koliki broj ispitanika ima u planu posjetiti neku od atrakcija. Kao što se može vidjeti, najviše ispitanika posjetilo je Rastoke u Slunju (20 ispitanika) i Baraćeve špilje (10 ispitanika). Od ostalih atrakcije NP Sjeverni Velebit posjetilo je 4 ispitanika, a troje ih ima u planu posjetiti. Kuterevo - utočište medvjeda posjetilo je troje ispitanika, a dvoje ih je imalo u planu posjetiti. Memorijalni centar Nikola Tesla posjetilo je 5 ispitanika, dok je dvoje imalo u planu posjetiti. Zipline Pazi medo posjetilo je troje ispitanika, dok ih dvoje planira posjetiti. Dane grada Slunja posjetilo je dvoje ispitanika, a Moto susrete u Slunju samo jedan ispitanik. Stari grad Drežnik posjetilo je troje ispitanika. Po dvoje ispitanika posjetilo je Ivaninu kuću bajke i vožnju quadovima. NP Una posjetilo je 7 ispitanika. Po jedan ispitanik posjetio je atrakcije: Adrenalinski park OGI i Plitvice, kajaking na Mrežnici i Plitvički maraton. U razdoblju provođenja anketnog upitnika nitko nije posjetio sljedeće atrakcije: Pećinski park Grabovača, Momento Demento, Legende Plitvičkih dolina, Ranch Terru i Equus Igni te biciklističke ture. Također, u trenutku provođenja upitnika od ispitanika nitko nije imao u

planu posjetiti: Pećinski park Grabovaču, Rastoke Slunju, Dane grada Slunja, Moto susrete u Slunju, Momento Demento, Stari grad Drežnik, Legende plitvičkih Dolina, Ivaninu kuću bajke, Ranch Terru i Equus Igni, biciklističke ture i Plitvički maraton.

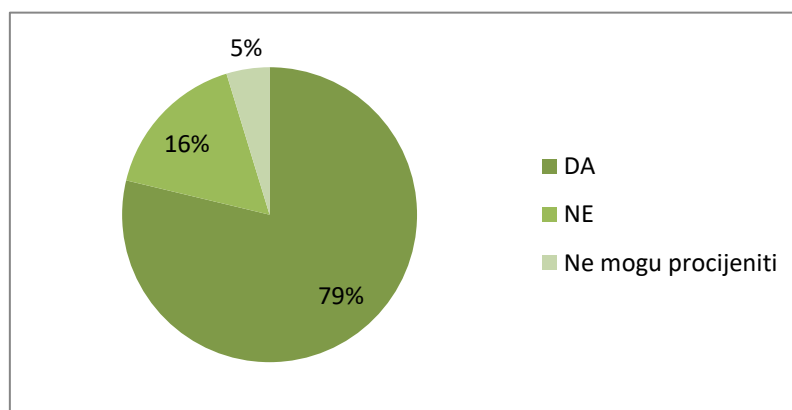
Grafikon 16. Posjećenost i planiranje posjeta turističkim atrakcija u mikroregiji NP Plitvička jezera



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Sukladno navedenim rezultatima 100 ispitanika (79%) smatra kako bi trebalo unaprijediti promociju navedenih atrakcija, 21 (16%) ispitanik smatra da promociju ne treba unaprijediti dok 6 ispitanika (5%) je odgovorilo da ne mogu procijeniti treba li promociju unaprijediti ili ne. Sukladno tome 84 ispitanika su smatrali da navedene atrakcije nisu dovoljno promovirane, 32 ispitanika smatra kako su atrakcije dovoljno promovirane te njih 11 nisu mogli procijeniti jesu li navedene atrakcije dovoljno promovirane.

Grafikon 17. Mišljenje ispitanika o tome treba li unaprijediti promociju



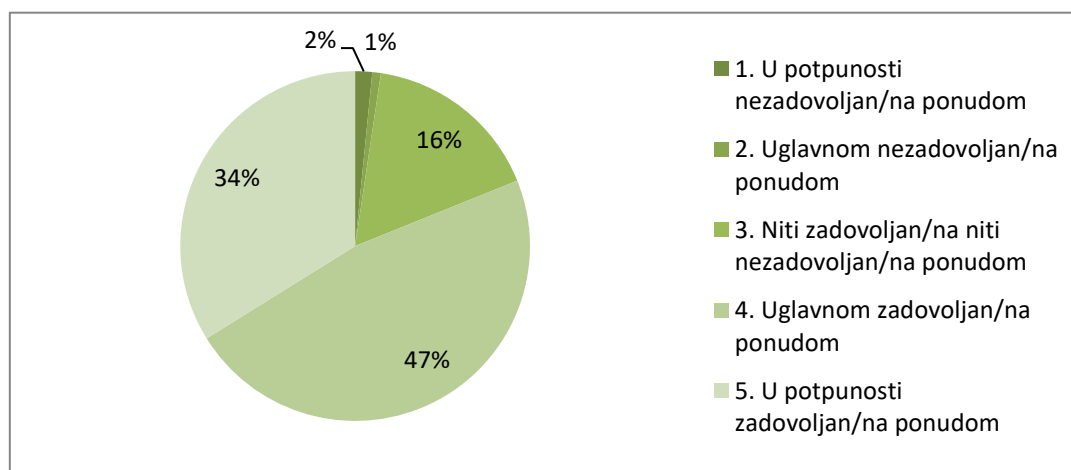
Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Ispitanicima je bilo postavljeno pitanje imaju li prijedlog kako unaprijediti promociju navedenih atrakcija. Većina ispitanika je navela kako bi trebalo puno više unaprijediti promociju putem Interneta i društvenih mreža, ponuditi više informacija i plaćati sponzorirane oglase kako bi se pojavili na drugim profilima na društvenim mrežama. Neki su naveli kako smatraju da bi na službenoj stranici Parka trebao biti link na kojem su objedinjene sve atrakcije koje se mogu posjetiti u okolici. Također je većina ispitanika navela kako bi trebala biti bolja promocija u smještajnim objektima, odnosno da domaćini imaju prospekte koje bi mogli dijeliti, zatim uvesti oglase na TV-u u drugim zemljama, dijeljenje letaka i informacija o atrakcijama na ulazu u Park. Neki su također naveli kako bi trebalo staviti više signalizacije uz ceste kako bi putnici na putovanju imali mogućnost saznati za atrakcije. Jedan prijedlog je bio da se organizira ponuda jednodnevnog ili dvodnevnog izleta u sklopu kojeg bi se posjetile ostale atrakcije. Još jedan zanimljiv prijedlog je bio organizacija nastupa poznatih DJ-a i izvođača koji bi se prenosili i online.

4.6. Zadovoljstvo ispitanika korištenom turističkom ponudom mikroregije

Kako bi se procijenilo zadovoljstvo turista o turističkoj ponudi mikroregije postavljeno im je pitanje u obliku Likertove skale sa ocjenom zadovoljstva turističkom ponudom od 1 do 5, gdje je 1 bila oznaka za potpuno nezadovoljstvo turističkom ponudom, a ocjena 5 potpuno zadovoljstvo turističkom ponudom. 2 ispitanika (2%) su odgovorila da su u potpunosti nezadovoljni turističkom ponudom, dok je jedan ispitanik (1%) odgovorio da je uglavnom nezadovoljan ponudom. 21 ispitanik (16%) je odgovorio da nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni ponudom. Najveći broj ispitanika, 60 (47%), je odgovorilo da su uglavnom zadovoljni ponudom i 43 ispitanika (34%) su odgovorila da su u potpunosti zadovoljni ponudom. Ispitanici koji su ponudu ocijenili s ocjenom 1 i 2 nisu naveli svoje razloge za tako niskom ocjenom.

Grafikon 18. Zadovoljstvo turističkom ponudom u mikroregiji NP Plitvička jezera

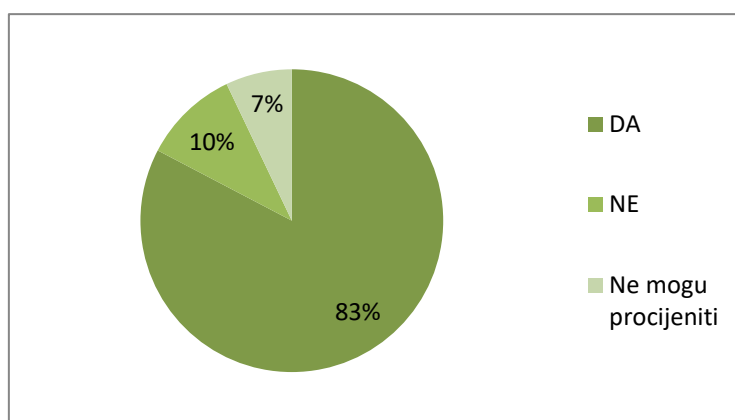


Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

Za atrakcije koje su posjetili, turisti su naveli da su bile poučne, vizualno lijepe i zanimljive. Za Rastoke u Slunju su komentirali da su prekrasne, ali i slične NP Plitvička jezera. Posjetitelji koji su posjetili NP Una su naveli kako je priroda lijepa, ali da su im Plitvička jezera svakako ljepša. Neki ispitanici su naveli kako su Baraćeve špilje bile dobra alternativa za kišni dan da su informativne i zanimljive. Ispitanici su također istaknuli kako su zaposlenici bili izrazito ljubazni, otvoreni i spremni pomoći.

Ispitanicima je također bilo postavljeno pitanje smatraju li da je turistička ponuda dovoljno raznolika. 83% ispitanika (105) smatra da je ponuda u mikroregiji NP Plitvička jezera dovoljno raznolika, njih 10% (13) smatra kako turistička ponuda nije dovoljno raznolika te 7% (9) ih nije moglo procijeniti.

Grafikon 19. Mišljenje ispitanika je li turistička ponuda mikroregije NP Plitvička jezera dovoljno raznolika



Izvor: obrada autorice prema prikupljenim anketama

4.7. Ograničenja istraživanja i preporuke za daljnja istraživanja

Prilikom provođenja istraživanja bilo je nekoliko ograničenja. Prvo ograničenje je bilo neznanje nekog od jezika na kojima je bilo dostupno ispunjavanje upitnika. Tokom srpnja bio je velik broj turista iz Slovačke, Češke i Poljske koji nažalost nisu mogli ispuniti anketu zbog nepoznavanja jezika. Također, osobe starije životne dobi su također slabo poznavali engleski i njemački jezik, ukoliko nisu dolazili iz tog govornog područja. Drugo ograničenje istraživanja bile su obitelji s mlađom djecom. Roditelji koji su imali malu djecu nisu bili pretjerano zainteresirani za ispunjavanje upitnika budući da moraju paziti na njih. Treće ograničenje su svakako bile visoke vrućine i sparina. Turisti u NP Plitvička jezera nisu bili zainteresirani za ispunjavanje upitnika tokom velikih vrućina jer su bili umorni i iscrpljeni.

Preporuka za daljnja istraživanja je proširiti istraživanje i prikupiti veći broj ispitanika kroz duži vremenski period, tokom cijele sezone ili kroz godinu. Prilikom priprema anketa za analizu primijećeno je kako su turisti koji su dolazili pred kraj srpnja bili više upoznati s turističkom ponudom mikroregije NP Plitvička jezera.

Svakako bi trebalo unaprijediti promociju turističkih atrakcija i pokušati stvoriti zajednički ili povezani proizvod kako bi se potaknulo turiste da posjete ostale atrakcije, ali i produlje svoj boravak na ovom području Hrvatske. Ukoliko bi se pokrenuo takav zajednički i povezani oblik promocije, svakako bi trebalo ponoviti istraživanje kako bi se vidjela uspješnost takvog projekta.

5. ZAKLJUČAK

Nacionalni park Plitvička jezera najposjećeniji je i najpoznatiji hrvatski nacionalni park. Svake godine svojim prirodnim ljepotama privlači veliki broj turista i posjetitelja iz raznih kutova svijeta. Osim prirodnih ljepota, okolica NP Plitvička jezera bogata je raznolikim sadržajem koji mogu zadovoljiti motive i potrebe raznih profila turista. Neke od turističkih atrakcija koje nudi mikroregija Parka su: PP Velebit, NP Sjeverni Velebit, Memorijalni centar Nikola Tesla, Pećinski park Grabovača, Kuterevo - utočište medvjeda, Baraćeve špilje, jahanje na konjima, vožnje na quadovima i biciklima, kajaking na Mrežnici, Stari grad Drežnik, Legende Plitvičkih dolina, manifestacije i Rastoke u Slunju, Ivanina kuća bajke u Ogulinu, adrenalinske atrakcije, Ranch Dolina jelena, NP Una i Plitvički maraton.

Nažalost, prema provedenom istraživanju o informiranosti posjetitelja Parka o ponudi mikroregije, može se vidjeti kako su posjetitelji slabo upoznati s turističkim atrakcijama u okolici. Iako postoje posjetitelji koji su informirani o ponudi, interes za posjećivanjem atrakcija je izrazito nizak. Prema rezultatima ankete najpoznatije atrakcije, odnosno atrakcije za koje su turisti najviše čuli su PP Velebit, Baraćeve špilje i Rastoke Slunj. Najposjećenije atrakcije bile su Baraćeve špilje i Rastoke Slunj dok su ostale atrakcije bile ili slabo posjećene ili ih turisti koji su ispunili anketni upitnik nisu uopće posjetili.

Ispitanici su generalno zadovoljni i iznenađeni s raznolikošću turističke ponude u mikroregiji Parka. Većina ih smatra kako bi promocija atrakcija trebala biti poboljšana naročito putem društvenih mreža i Interneta te kako bi na stranici Parka trebalo bolje turiste informirati o ponudi. Postoji interes od strane turista za posjećivanje ostalog sadržaja, međutim problem je što oni teško dolaze do informacija o tom sadržaju. Zaključno, ima mnogo prostora za napredak promocije i promotivnih aktivnosti, ali i proširivanjem sadržaja kako bi se potaknuo dulji boravak turista i produžilo vrijeme sezone.

LITERATURA

1. Badovinac, Z., Bralić, I., Kamenarović, M., Kevo, R., Mikulić, Z., Piškorić, O. (1989) Prirodne znamenitosti Hrvatske, Republički zavod za zaštitu prirode Zagreb. Školska knjiga. Zagreb
2. Biga, T. (2014), Visitors' motivational factors in National Park Plitvice Lakes, Croatia. Završni rad. Helsinki: University of Applied Sciences
3. Božičević, S. (2007), Plitvička jezera, Turistička naklada, Zagreb
4. Bralić, I. (2005), Plitvička jezera, Forum, Zadar
5. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i suradnici (2011), Turizam: Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb
6. Državni zavod za statistiku (2011-2020), Statistički ljetopis, Zagreb
7. Državni zavod za statistiku (2011-2020), Statistička izvješća – Turizam u primorskim gradovima i općinama, Zagreb
8. Državni zavod za statistiku (2011-2020), Statistička izvješća – Turizam, Zagreb
9. Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera (2019), Plan upravljanja Nacionalnim parkom Plitvička jezera 2019.-2028., Plitvička jezera
10. Kesar, O. (2020) Specifični oblici turizma. Nastavni materijal. Sveučilište u Zagrebu: Ekonomski fakultet
11. Kušen, E. (2002), Turistička atrakcijska osnova, Zagreb
12. Majnarić M. (2005), Plitvička jezera- Croatia divina edicija za prirodne i kulturne znamenitosti , Tetraktis, Zagreb
13. Marković, I. (2015), Problemi i mogućnosti održivog upravljanja zaštićenim prirodnim područjima: primjer Nacionalnog parka Plitvička jezera. Doktorski rad. Zagreb: Prirodoslovno-matematički fakultet
14. Mueller H., (2014), Turizam i ekologija: povezanost i područja djelovanja, Masmedia, Zagreb
15. Narodne novine (2018), Odluka o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera. NN 32/2018, Zagreb. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_04_32_635.html
16. Narodne novine (2019), Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma. NN 52/2019, Zagreb. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html

17. Narodne novine (2005), Zakon o zaštiti prirode. NN 70/2005, Zagreb. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2005_06_70_1370.html
18. Narodne novine (2013), Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, NN 55/2013 Zagreb, Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_05_55_1119.html
19. Tomčić Bićanić I. (2018), Uloga Nacionalnog parka Plitvička jezera u turističkom razvoju općine Rakovica. Završni rad. Karlovac. Veleučilište u Karlovcu
20. Špehar, M. (2019), Marketing plan razvoja turizma općine Rakovica. Završni rad. Karlovac: Veleučilište u Karlovcu
21. Urbanistički institut Hrvatske (2014), Prostorni plan područja posebnih obilježja nacionalnog parka „Plitvička jezera“, Zagreb
22. Vidaković, P. (2003), Nacionalni parkovi i zaštićena područja u Hrvatskoj: (očuvana priroda – kultura – ekoturizam), Fond za stipendiranje mladih za zaštitu prirode i turizam, Zagreb
23. Vukonić, B., Čavlek, N. (ur.) (2001), Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb

Internetski izvori:

- <https://np-plitvicka-jezera.hr/>
- <https://pp-velebit.hr/hr/>
- <https://np-sjeverni-velebit.hr/www/hr/>
- <https://baraceve-spilje.hr/>
- <https://www.plitvickedoline.hr/>
- <http://visit-lika.com/>
- <https://www.poslovniturizam.com/destinacije/plitvicka-jezera/28/razvoj-turizma/>
- <https://www.discoverplitvice.com/hr/>
- <https://slunj-rastoke.hr/>
- <https://mcnikolatesla.hr/>
- <https://www.plantea.com.hr/kuterevo-utociste-za-medvjede/>
- <https://visit-lika.com/page/kuterevo-utociste-medvjeda>
- <https://visitkarlovaccounty.hr/>
- <https://pp-grabovaca.hr/hr/>
- <http://nationalpark-una.ba/en/>
- <https://www.ivaninakucabajke.hr/hr/>
- <http://modemfestival.com/>
- <https://lika-active.com/page/biciklizam-plitvicka-jezera>
- <https://discover-otocac.com/hr/>
- <https://tzo-vrhovine.hr/>
- <https://tz-perusic.hr/>
- <https://www.tzo-brinje.hr/>
- <https://www.facebook.com/ranch.dolinajelena>

- <https://www.facebook.com/mcentar>
- <https://www.facebook.com/Ivanina-ku%C4%87a-bajke-Ivanas-House-of-Fairy-Tales-215173795339513>
- <https://www.facebook.com/PlitvickiMaraton>
- <https://www.facebook.com/mk.poskokslunj>
- <https://blog.dnevnik.hr/agropolitika/2017/06/1632087101/np-plitvicka-jezera-ugrozen-zbog-gradnje-apartmana-i-turistice-ponude-za-posjetitelje.html>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://cyclingadventure.net/rakovica/>
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Veliki_slap
- <https://www.facebook.com/sjevernivelebit/>
- https://www.hrvzz.hr/novosti/hrvatska_zajednica_zupanija/proracunska_transparentnost_zupanija_gradova_i_opcina_zupanije_ponovno_najtransparentnije-46837
- <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=51706>
- <https://www.visitgospic.com/>
- <https://ranch-terra.com/>
- <http://horseriding-croatia.com/>
- <https://raftrek.com/tour/mreznica-kayaking/>
- <http://ziplineplitvice.com/o-nama/>
- <https://www.kazup.hr/>
- <https://www.croatia-landlikedragon.com/gallery/strogi-rezervat-hajducki-i-rozanski-kukovi/>
- <https://www.licko-senjska.hr/>
- <https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=36503>
- www.dzs.hr
- www.mint.hr
- <http://tzo-josipdol.hr/>
- <https://www.tz-grad-ogulina.hr/>
- <https://www.slunj.hr/index.php/1936-dani-grad-slunja-2021>
- <https://www.terraktiv.com/hr/izleti/jednodnevni/rijeka-mreznica,-kajaking-rijeka-mre%C5%BEnica.html>

POPIS SLIKA

Slika 1. Prodajno mjesto za Lika <i>Quality</i> proizvođače u NP Plitvička jezera.....	14
Slika 2. Područje mikroregije NP Plitvička jezera	16
Slika 3. Položaj NP Plitvička jezera na karti Republike Hrvatske	17
Slika 4. Položaj NP Plitvička jezera naspram većih gradova u Republici Hrvatskoj.....	18
Slika 5. PP Velebit.....	20
Slika 6. PP Velebit - Premužićeva staza.....	21
Slika 7. Hajdučki i Rožanski kukovi, NP Sjeverni Velebit.....	21
Slika 8. NP Sjeverni Velebit.....	22
Slika 9. Baraćeve špilje	23
Slika 10. Kuterevo - utočište medvjeda.....	23
Slika 11. Pećinski park Grabovača 1	24
Slika 12. Pećinski park Grabovača 2.....	25
Slika 13. Rastoke Slunj	25
Slika 14. Ranch Dolina jelena	26
Slika 15. NP Una- Štrbački buk (Bihać, Bosna i Hercegovina).....	27
Slika 16. Memorijalni centar Nikola Tesla.....	28
Slika 17. Ivanina kuća bajke.....	29
Slika 18. Ivanina kuća bajke- unutrašnjost.....	29
Slika 19. Stari grad Drežnik	30
Slika 20. Moto susreti Slunj	31
Slika 21. Moto susreti Slunj 2021.- glazbeni program.....	31
Slika 22. Sveta misa povodom obilježavanja obljetnice vojno-redarstvene operacije „Oluja“ i Dana grada Slunja	32
Slika 23. Festival Momento Demento	33
Slika 24. Legende Plitvičkih dolina	33
Slika 25. Adrenalin park OGI.....	35
Slika 26. Adrenalin park Plitvice	35
Slika 27. Plitvički maraton	36
Slika 28. Ranch Terra.....	37
Slika 29. Ranch Equus Igri	37
Slika 30. Mrežnica kayaking	38
Slika 31. Zipline Pazi Medo	38

POPIS TABLICA

Tablica 1. Broj postelja, dolazaka i noćenja turista na području općine Plitvička jezera od 2011. do 2020. godine	7
Tablica 2. Broj postelja, dolazaka i noćenja turista na području općine Rakovica od 2011. do 2020. godine	8
Tablica 3. Ostvaren broj noćenja na području općine Plitvička jezera 2019. godine po državama	10
Tablica 4. Ostvaren broj noćenja na području općine Plitvička jezera 2020. godine po državama	10

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA

Grafikon 1. Glavni razlozi i motivacija turista za dolazak u NP Plitvička jezera.....	12
Grafikon 2. Motivacijski faktor za dolazak turista u NP Plitvička jezera iz kategorije Ostalo	12
Grafikon 3. Spol ispitanika.....	47
Grafikon 4. Dobna skupina ispitanika.....	47
Grafikon 5. Zaposlenost ispitanika.....	48
Grafikon 6. Završen stupanj obrazovanja ispitanika.....	48
Grafikon 7. Zemlja porijekla ispitanika.....	49
Grafikon 8. Oblik naselja u kojem žive ispitanici.....	49
Grafikon 9. Pratlja ispitanika na putovanju.....	50
Grafikon 10. Borave li ispitanici prvi put u Hrvatskoj?.....	50
Grafikon 11. Način na koji su ispitanici čuli za NP Plitvička jezera.....	51
Grafikon 12. Prvi posjet NP Plitvička jezera.....	51
Grafikon 13. Ostvaren broj noćenja u mikroregiji NP Plitvička jezera.....	52
Grafikon 14. Upoznatost ispitanika s turističkim atrakcijama na području mikro regije NP Plitvička jezera.....	53
Grafikon 15. Način dolaska ispitanika do informacija o turističkim atrakcijama mikroregije NP Plitvička jezera.....	54
Grafikon 16. Posjećenost i planiranje posjeta turističkim atrakcija u mikroregiji NP Plitvička jezera.....	55
Grafikon 17. Mišljenje ispitanika o tome treba li unaprijediti promociju.....	55
Grafikon 18. Zadovoljstvo turističkom ponudom u mikroregiji NP Plitvička jezera.....	57
Grafikon 19. Mišljenje ispitanika je li turistička ponuda mikroregije NP Plitvička jezera dovoljno raznolika.....	57

PRILOZI
ANKETNI UPITNIK

Poštovani,

Unaprijed se zahvaljujem na izdvojenom vremenu za ispunjavanje anketnog upitnika. Istraživanje se provodi u svrhu pisanja diplomskog rada na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu (katedra za Turizam).

Cilj istraživanja je saznati koliko su posjetitelji Nacionalnog parka Plitvička jezera upoznati s turističkom ponudom (atrakcijama i sadržajima) mikroregije.

Upitnik se sastoji od dva dijela, a vremensko trajanje popunjavanja upitnika trebalo bi biti između 5 i 10 minuta.

Ova anketa je u potpunosti anonimna. Sukladno Općoj uredbi o zaštiti podataka, svi podaci uneseni u ovaj anketni upitnik biti će poznati samo autorici i neće se obrađivati parcijalno, već na razini cijelog uzorka. Tajnost svih parcijalnih podataka je zajamčena.

PRVI DIO: OSOBNI PROFIL ISPITANIKA

1. Vaš spol

- a. Žensko
- b. Muško
- c. Ne želim odgovoriti

2. Vaša dob

- a. >18
- b. 18- 29
- c. 30-45
- d. 46- 59
- e. 60 i više

3. Vaša zaposlenost:

- a. Radim na puno radno vrijeme
- b. Radim na pola radnog vremena
- c. Nezaposlen/a
- d. Student/ učenik (zaposlen)
- e. Student/učenik (nezaposlen)
- f. U mirovini

4. Vaš najviši stupanj obrazovanja:

- a. Doktorat
- b. Magisterij
- c. Fakultet
- d. Viša škola
- e. Srednja škola
- f. Osnovna škola

5. Iz koje zemlje dolazite:

6. U kojem obliku naselja živite?

- a. Veliki grad (100.000> stanovnika)
- b. Srednje veliki grad (50.000- 100.000 stanovnika)
- c. Mali grad (<50.000 stanovnika)
- d. Ostala naselja (<10.000 stanovnika)

7. S kim putujete?

- a. Sam
- b. S partnerom
- c. S obitelji
- d. Samo s djecom
- e. S prijateljima
- f. S kolegama s posla
- g. Ostalo: _____

DRUGI DIO: PERCEPCIJA PONUDE NACIONALNOG PARKA PLITVIČKA JEZERA

8. Jeli ovo Vaš prvi boravak u Hrvatskoj?

- a. DA
- b. NE

9. Kako ste čuli za Nacionalni park Plitvička jezera?

- a. Od obitelji i prijatelja
- b. Društvene mreže/ Internet
- c. Televizija
- d. Turistička agencija/ turoperator
- e. Ostalo: _____

10. Posjećujete li NP Plitvička jezera prvi put?

- a. DA
- b. NE

11. Jeste li došli u ovo područje Hrvatske samo zbog NP Plitvička jezera?

- a. DA
- b. NE

12. Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje bio NE, koji je razlog Vašeg dolaska?

13. Ostvarujete li noćenje na području NP Plitvička jezera?

- a. Ne, samo sam u prolazu
- b. Jedno noćenje
- c. Dva noćenja
- d. Više od tri noći

14. Jeste li čuli za neke od navedenih turističkih atrakcija i aktivnosti koje se nalaze u blizini Nacionalnog parka Plitvička jezera?

- a. Park prirode Velebit
- b. Nacionalni park Sjeverni Velebit
- c. Pećinski park Grabovača
- d. Kutarevo- utočište medvjeda
- e. Memorijalni centar Nikola Tesla
- f. Zipline Pazi Medo
- g. Baraćeve špilje
- h. Rastoke Slunj
- i. Dani grada Slunja
- j. Moto susreti Slunj
- k. Momento demento
- l. Stari grad Drežnik
- m. Legende Plitvičkih dolina
- n. Ogulin (Ivanina kuća bajke)
- o. Ranch Terra/ Ranch Equus Igri
- p. Ranč Dolina jelena
- q. Adrenalin park Ogi/ Adrenalin park Plitvice
- r. Bihać- Nacionalni park Una (BiH)

- s. Biciklističe ture
- t. Vožnja quadovima
- u. Kayaking
- v. Plitvički maraton

15. Ukoliko ste čuli za neke od navedenih atrakcija možete li navesti one koje ste posjetili ili planirate posjetiti?

16. Koje je Vaše mišljenje o atrakcijama i aktivnostima koje ste posjetili?

17. Na koji ste način došli do informacija o atrakcijama i aktivnostima?

- a. Nisam imao informacije prije dolaska
- b. Od obitelji i prijatelja
- c. Društvene mreže/Internet
- d. Turoperator/ turistička agencija
- e. Službena stranica NP Plitvička jezera
- f. Od pružatelja usluge smještaja
- g. Od turističke zajednice
- h. Ostalo: _____

18. Ukoliko niste čuli za navedene destinacije i aktivnosti, smatrate li da bi trebalo unaprijediti promociju turističkih atrakcija i aktivnosti u okolini NP Plitvička jezera?

- a. DA
- b. NE

19. Imate li prijedlog kako bi se to moglo popraviti?

20. Smatrate li jesu li navedene atrakcije dovoljno promovirane?

- a. DA
- b. NE

21. Smatrate li da je ponuda aktivnosti na području NP Plitvička jezera dovoljno raznolika?

- a. DA
- b. NE

22. Jeste li zadovoljni turističkom ponudom na ovom području?

- 1. U potpunosti sam nezadovoljan/nezadovoljna ponudom
- 2. Uglavnom sam nezadovoljan/nezadovoljna ponudom
- 3. Niti sam zadovoljan/zadovoljna niti sam nezadovoljan/nezadovoljna ponudom
- 4. Uglavnom sam zadovoljan/zadovoljna ponudom
- 5. U potpunosti sam zadovoljan/zadovoljna ponudom

23. Ako ste na prethodnom pitanju dali ocjenu 1 ili 2, navedite razloge tako niske ocjene?

Zahvaljujem Vam na izdvojenom vremenu za popunjavanje ove ankete!

ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODACI

Ime i prezime: Mihaela Krištić
E-mail: mihaela.kristic4@gmail.com
Datum rođenja: 11.04.1997.

OBRAZOVANJE

2016.- Ekonomski fakultet- Zagreb, Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij „Poslovne ekonomije“, smjer „Turizam“
2012.- 2016. Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
2004.-2012. Osnovna škola grof Janko Drašković, Zagreb

RADNO ISKUSTVO

Poduzeće: House Sara
Vrijeme (od- do): kolovoz 2017. – rujan 2017.
Opis posla: sobarica- čišćenje soba, pranje rublja, održavanje objekta

Poduzeće: House Katarina
Vrijeme (od-do): srpanj 2018.- rujan 2018.
Opis posla: pomoć u kuhinji- pranje suđa, priprema namirnica, priprema salata, čišćenje radnog prostora

Poduzeće: House Katarina
Vrijeme (od-do): srpanj 2019.- rujan 2019.
Opis posla: konobar- posluživanje hrane, uzimanje narudžbi, održavanje radnog prostora, pomoć u kuhinji, priprema salata

Poduzeće: House Tina
Vrijeme (od-do): lipanj 2020.- rujan 2020.
Opis posla: sobarica- čišćenje soba, pranje rublja, održavanje objekta

Poduzeće: House Tina
Vrijeme (od-do): srpanj 2021.- rujan 2020.
Opis posla: konobar- posluživanje hrane i pića, primanje narudžbi, naplaćivanje večera, održavanje radnog mjesta; sobarica- čišćenje soba, pranje rublja; prijem i prijava gostiju

OSOBNE VJEŠTINE I KOMPETENCIJE

Materinski jezik: hrvatski jezik

Drugi jezici: engleski i njemački jezik

Društvene vještine i kompetencije: dobre komunikacijske vještine, strpljivost, organiziranost, pouzdanost, sklonost timskom radu, spremnost na rad i učenje

Računalne vještine i kompetencije: dobro poznavanje MS Office paketa (Word, Excel, PowerPoint...)

Ostale vještine: vozačka dozvola B kategorije